

**MODEL CELOVITEGA SPREMLJANJA URESNIČEVANJA CILJEV
NACIONALNEGA PROGRAMA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH (NPIO)
NA PRVEM PREDNOSTNEM PODROČJU
(SPLOŠNO NEFORMALNO IZOBRAŽEVANJE)**

Ljubljana, januar 2004

Naziv raziskovalnega projekta v okviru Ciljnega raziskovalnega programa "Konkurenčnost Slovenije 2001-2006": Spremljanje in doseganje strateških ciljev izobraževanja odraslih do leta 2006; tretji sklop: **Model celovitega spremljanja uresničevanja ciljev nacionalnega programa izobraževanja odraslih (NIPO) na prvem področju (Splošno neformalno izobraževanje)**

Številka projekta: V5-0555-01; številka pogodbe: 3311-01-828 555

Odgovorna nosilka raziskovalnega projekta: dr. Vida A. mohorčič Špolar

Avtorica besedila: mag. Zvonka Pangerc Pahernik

VSEBINA

0. POVZETEK	4
I. IZHODIŠČA	5
I.1 Ugotovitve iz prve faze projekta	6
I.2 Priporočila prve faze projekta za nadaljnje delo pri formalizaciji Modela.....	9
II. RAZVOJ DOGODKOV V LETU 2003.....	10
II.1 Resolucija o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji.....	11
II.2 Dogajanje na področju spremljanja uresničevanja Skupnih evropski ciljev v sistemih izobraževanja in usposabljanja (kazalniki in standardi).....	13
III. MODEL SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH	17
IV. OPREDELITEV MODELA SPREMLJANJA URESNIČEVANJA CILJEV NPIO NA PODROČJU SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH.....	21
IV.1 Raziskave Statističnega urada RS.....	22
IV.1.1 Razvojni vidik	22
IV.1.2 Redne raziskave - zadevajo izobraževanje in usposabljanje neposredno	24
IV.1.3 Redne raziskave - primarno namenjene pridobivanju drugih podatkov... ..	25
IV.1.4 Splošno neformalno izobraževanje odraslih v drugih resorjih	27
IV.2 Raziskave in evidence izven statističnega sistema informacij	27
IV.2.1 Splošno neformalno izobraževanje odraslih – področje izobraževanja ..	27
IV.2.2 Splošno neformalno izobraževanje odraslih v drugih resorjih	29
IV.3 Nacionalni raziskovalni projekti.....	32
IV.3.1 Pismenosti odraslih in udeležba v izobraževanju	32
IV.3.2 Pismenost in ključne življenjske veščine odraslih v družbi znanja.....	33
IV.3.3 Ciljno raziskovalna projekta na temo kazalnikov na področju izobraževanja	34
V. PREDLOG KAZALNIKOV URESNIČEVANJA CILJEV NA PODROČJU SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH V SLOVENIJI	35
VI. ZAKLJUČKI.....	38
VII. VIRI	41
VIII. PRILOGE	41
Tabela 1: Model sistema splošnega neformalnega izobraževanja – Elementi.....	18
Tabela 2: Model sistema splošnega neformalnega izobraževanja – Atributi.....	19
Tabela 3: Model sistema splošnega neformalnega izobraževanja – Kazalniki.....	35

0. POVZETEK

Poročilo temelji na izsledkih prve faze projekta, v kateri so bila opredeljena teoretična in praktična izhodišča preučevanja. Bistveni zaključki in priporočila prvega dela raziskave so še enkrat navedeni v prvem poglavju tega poročila, saj predstavljajo izhodišče za opredelitev modela spremljanja uresničevanja ciljev Nacionalnega programa izobraževanja odraslih (NPIO) na področju splošnega neformalnega izobraževanja (SNI).

V naslednjem poglavju je opisan razvoj na dveh področjih: (1) na nacionalni ravni je prišlo do oblikovanja noveliranega besedila Nacionalnega programa izobraževanja odraslih, ki vnaša določene spremembe; (2) na evropski ravni so potekala intenzivna prizadevanja za vzpostavitev sistema spremljanja uresničevanja Skupnih evropskih ciljev v sistemih izobraževanja in usposabljanja. Oboje je vplivalo na vsebino našega dela in predvidevamo, da bo tako tudi v prihodnje, zato poudarjamo, da je bil model postavljen v danem trenutku (januarja 2004), ob predpostavki, da gre za živ organizem, ki se bo razvijal in dopolnjeval.

V tretjem poglavju je opredeljen model sistema splošnega neformalnega izobraževanja, ki poleg predstavitve njegovih osnovnih elementov (vhodnih, procesnih, izhodnih) opozarja na vpetost tega (pod)sistema v višje sisteme (izobraževalni, družbenoekonomski) ter na hierarhično povezanost teh sistemov v smislu (1) prioritete ciljev in (2) povratne povezave, kar zadeva vpliv uspešnosti delovanja podsistemov na nižji ravni na uspešnost višjih sistemov.

V četrtem poglavju je vzpostavljena struktura spremljanja delovanja in uresničevanja ciljev sistema splošnega neformalnega izobraževanja. Kot podatkovni viri so opredeljene tri skupine raziskav: (1) raziskave, ki jih izvaja Statistični urad RS, (2) raziskave in evidence izven statističnega sistema in (3) nacionalni raziskovalni projekti. Posamezne raziskave so na kratko predstavljene, najpomembnejše pa so podrobno prikazane v prilogah, kjer je med drugim razviden tudi nabor podatkov, ki jih posamezna raziskava nudi.

V predzadnjem poglavju je predlaganih nekaj kazalnikov, ki izhajajo iz predstavljenega modela (spremljanja) splošnega neformalnega izobraževanja odraslih v Sloveniji. Ti naj skupaj z zaključki, predstavljenimi v zadnjem poglavju, služijo kot izhodišče pri nadaljnjih aktivnostih na področju priprave letnih programov (in ciljev) NPIO ter izgradnji informacijske in druge strokovne podpore pri spremljanju njihovega uresničevanja.

I. IZHODIŠČA

Poročilo je rezultat druge faze projekta Spremljanje doseganja strateških ciljev izobraževanja odraslih do leta 2006, cilj 3: *Model celovitega spremljanja uresničevanja ciljev Nacionalnega programa izobraževanja odraslih (NPIO) na prvem prednostnem področju - splošno neformalno izobraževanje* (v nadaljevanju Model). Namen te faze je oblikovanje modela spremljanja uresničevanja ciljev opredeljenega (pod)sistema izobraževanja odraslih, ki bo v čim večji meri temeljil na obstoječih podatkovnih virih, vendar bo konceptualno nadgrajen z nekaterimi vidiki, ki so – na krajši ali daljši rok - uresničljivi in bodo povečali celovitost spremljanja.

Izhodišča za oblikovanje Modela so bila postavljena v prvi fazi dela in predstavljena v faznem poročilu projekta¹. Tam sta bila opredeljena sistem vseživljenjskega učenja² kot širši ter podsistem splošnega neformalnega izobraževanja kot ožji vidik³ preučevanja. Prikazana je bila problematika spremljanja in vrednotenja uresničevanja vseživljenjskega učenja na ravni Evrope in predstavljeni so bili potencialni viri podatkov ter načini njihovega zbiranja, ki navajajo na ugotovitev, da sta posameznik oziroma gospodinjstvo optimalni vir podatkov, medtem ko v praksi prevladujejo administrativni institucionalni viri. Pregled slednjih pa tudi anket za posameznike ter raziskav, ki so potekale izven evropskega statističnega sistema⁴, je potrdil spoznanje, da je z obstoječimi viri pokrit predvsem sistem formalnega izobraževanja, medtem ko so podatki o neformalnem izobraževanju in priložnostnem učenju nepopolni ali pa jih sploh ni. Predstavljene so bile ključne evropske strategije in iz njih izhajajoči kazalniki⁵ spremljanja in vrednotenja napredka pri uresničevanju vseživljenjskega učenja, v nadaljevanju pa je bil predmet opazovanja zožen na splošno neformalno izobraževanje odraslih in na obstoječi sistem njegovega spremljanja v Sloveniji. Večrazsežnost tega področja izobraževanja in učenja vpliva tudi na dejstvo, da poleg Statističnega urada RS obstaja več subjektov, ki spremljajo njegovo izvajanje in razvoj - ministrstva, javni zavodi, nevladne organizacije in sami izvajalci splošnega neformalnega izobraževanja odraslih. Predstavljene so bile njihove vloge pa tudi podatki, ki jih zbirajo,

---

¹ Spremljanje doseganja strateških ciljev izobraževanja odraslih do leta 2006. Konkurenčnost Slovenije 2001-2006: Andragoški center Slovenije, februar 2003, 122 strani .

² Vseživljenjsko učenje je v zadnji letih postalo krovna strategija evropske pa tudi nacionalnih politik izobraževanja in usposabljanja. V tem smislu se pojavlja v vseh relevantnih evropskih strateških dokumentih: Lizbonski sklepi (2000), Memorandum o vseživljenjskem učenju (2000) in iz njega izhajajoči akcijski načrt (2001), Skupni evropski cilji v sistemih izobraževanja in usposabljanja (2001), Podrobni akcijski načrt za spremljanje uresničevanja ciljev v evropskih sistemih izobraževanja in usposabljanja (2002) – v letu 2003 poimenovan kot 'Izobraževanje in usposabljanje 2010'.

³ Sistem vseživljenjskega učenja je sestavljen iz treh podsistemov: formalnega in neformalnega izobraževanja ter priložnostnega učenja.

⁴ Eurostat – Evropski statistični sistem, enota pristojna za Evropsko unijo

vendar smo morali ugotoviti, da kljub obsežnosti predstavljenih vsebin s tem splošno neformalno izobraževanje (kot ga opredeljuje Nacionalni program izobraževanja odraslih) nikakor ni zajeto v celoti; največja informacijska vrzel obstaja predvsem na področju priložnostnega učenja. Slednjega omenjamo zato, ker je iz prej omenjene definicije splošnega neformalnega izobraževanja po tedaj veljavnem predlogu Nacionalnega programa izobraževanja odraslih⁶, ki je bil podlaga za delo v tem projektu, izhajalo, da je predmet formalizacije Modela po eni strani le splošni del neformalnega izobraževanja (izvzeto naj bi bilo neformalno poklicno izobraževanje in usposabljanje odraslih), po drugi strani pa naj bi bil zajet tudi vidik priložnostnega učenja odraslih, ki s svojo neformaliziranostjo in nestrukturiranostjo vnaša veliko neznank.

V faznem poročilu so bile povzete ugotovitve in podana priporočila, pomembna za nadaljnjo formalizacijo Modela, zato naj jih na tem mestu ponovimo, čeprav so se nekatera določila Nacionalnega programa od takrat pa do trenutka izdelave tega poročila spremenila (o tem pišemo v naslednjem poglavju).

I.1 Ugotovitve iz prve faze projekta

- 1) Predmet obravnave v tem ciljno-raziskovalnem projektu je prvo prednostno področje Nacionalnega programa izobraževanja odraslih, t.j. splošno neformalno izobraževanje odraslih. Za to področje je postavljen, t.i. prvi globalni cilj, po katerem bo država prebivalcem omogočala izobraževanje in učenje za osebni razvoj, za družbene vloge in za družbeno blaginjo. Iz tega globalnega cilja izhaja prvi operativni cilj⁷, ki določa, da bo država 60% odraslih prebivalcev omogočila vključevanje v neformalne, splošno-izobraževalne programe tako, da bo v letu 2010 na področju izobraževanja vključenih 10% prebivalcev, na področju kulture 25%, na področju zdravstva 15%, na drugih področjih (varstvo okolja, socialno varstvo, kmetijstvo ipd.) pa 10% prebivalstva.

Spremljanje uresničevanja teh ciljev torej v prvi vrsti pomeni zbiranje podatkov o številu odraslih udeležencev v neformalnih splošno-izobraževalnih programih. Gre za podatek, ki nastopa tako v sistemu evropskih strukturalnih kazalnikov, kot tudi v večini drugih predstavljenih evropskih sistemih kazalnikov, s to razliko, da je drugače postavljena starostna meja (pri nas od 15 let naprej, pri mednarodnih kazalnikih od 24 let naprej).

---

⁵ Podatki in informacije postanejo kazalniki šele v povezavi s političnimi cilji, katerih uresničevanje količinsko opredeljujejo; so instrumenti za primerjavo, izhodišča za javno in strokovno debato ter nekakšni skupni imenovalci, ki omogočajo transparentnost razvojnih procesov in demokratičnost odločanja.

⁶ Nacionalni program izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji. Delovno gradivo, maj 2001, Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport

Že samo zagotavljanje tega kazalnika pa odpira vrsto dilem, prva se nanaša na opredelitev preučevanega podsistema izobraževanja odraslih. Pri pregledu obstoječega sistema spremljanja splošnega neformalnega izobraževanja odraslih v Sloveniji smo namreč ugotovili, da je nemogoče natančno ugotoviti, kateri neformalni splošno-izobraževalni programi in učne aktivnosti vse obstajajo ter kdo so njihovi izvajalci, saj je tovrstno izobraževanje odraslih razvejano na vsa področja človekovega delovanja in zanimanja, zajema tudi priložnostno učenje, poleg tega pa je včasih tesno prepleteno z nadaljnjim poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem. Pri določanju področij človekove dejavnosti in zanimanja, ki jih še lahko umestimo med splošno izobraževanje, smo kot prednostna vzeli tista področja, za katera je v Nacionalnem programu izobraževanja odraslih predvideno, da zajemajo največji del splošnega izobraževanja odraslih: izobraževanje in usposabljanje, kultura, varstvo okolja, delo, družina in socialne zadeve, zdravstvo, kmetijstvo, informacijska tehnologija ter nekatera druga področja. Razen za prvo področje, je zaradi zabrisanih mej med izrazitimi učnimi aktivnostmi in primarnimi dejavnostmi npr. na področju kulture, varstva okolja, zdravstvenega ali socialnega delovanja nemogoče določiti, kaj lahko še umestimo med splošno neformalno izobraževanje in česa ne. Prav tako se zavedamo, da je povsem mogoče, da kakšnega področja nismo zajeli.

Že po definiciji lahko sklepamo, da neformalno izobraževanje in priložnostno učenje ne zahtevata ali predpisujeta uradnega vpisa ali registracije ob začetku izobraževanja. Zaradi tega je težko, če ne celo nemogoče, vzpostaviti pregled nad manj formaliziranimi programi in oblikami izobraževanja in učenja, ki potekajo s pomočjo različnih medijev, borz znanja ali pa kot samostojno učenje, učenje na daljavo, učenje v družini, v skupnosti in podobno.

- 2) Druga dilema se nanaša na dejstvo, da v Sloveniji nimamo informacijskega sistema, ki bi celovito in usklajeno spremljal vsa področja splošnega neformalnega izobraževanja odraslih. Ker ga je težje opredeliti, razmejiti in prikazati kot druge vrste izobraževanja odraslih, se spremljanju splošnega neformalnega izobraževanja odraslih očitno posveča manj pozornosti. Zaradi neenotnih metodologij statističnega spremljanja tovrstnega izobraževanja so obstoječi podatki pomanjkljivi, nesistematični, neenotni in zato med seboj neprimerljivi, kar ne omogoča temeljitejše predstavitve pojavnosti in razvitosti tovrstnega izobraževanja. Večino podatkov se kljub temu lahko zajame le iz ustreznih

---

⁷ Prvi operativni cilj je bil v letu 2003 v resoluciji o NPIO drugače opredeljen (glej poglavje V, točka 2.1)

raziskav ali letnih poročil Statističnega urada RS, ki najbolj sistematično in podrobno spremlja tovrstno izobraževanje odraslih. Vendar pa ta ugotovitev velja le za področje izobraževalne statistike, na drugih področjih (kultura, varstvo okolja, zdravstvo itd.), kjer ugotavljamo, da je splošno-izobraževalna dejavnost prav tako prisotna, pa je spremljanje zelo pomanjkljivo oziroma ga sploh ni. Mnoge ustanove izvajajo neformalno izobraževanje odraslih kot svojo postransko dejavnost, ki ji ne posvečajo posebne pozornosti, in zato te dejavnosti statistično ne spremljajo, niti niso za njeno spremljanje kakor koli motivirane. Zaradi pomanjkanja zanesljivih, natančnih in primerljivih podatkov, lahko izobraževalno dejavnost in vključenost odraslih v izobraževanje na teh področjih le ocenimo.

- 3) Nadaljnja dilema se nanaša na področje klasificiranja učnih aktivnosti, saj za področje neformalnega izobraževanja in priložnostnega učenja ni ustreznih klasifikacij in tipologij, ki bi med drugim omogočale smiselno agregiranje podatkov in informacij ter medsebojne primerjave.
- 4) Kljub pomenu, ki ga zavzema splošno neformalno izobraževanje odraslih v Nacionalnem programu izobraževanja odraslih, pa ne gre pozabiti, da postaja prioritetnega pomena strategija vseživljenjskega učenja, za katero je pomembno usklajeno, sinergetsko delovanje vseh izobraževalnih podsistemov. Številne evropske države so že vpeljale svoje nacionalne programe uresničevanja vseživljenjskega učenja, v katerih so načrtovani tudi ukrepi, naloge in odgovornosti za njegovo udejanjanje pa tudi ustrezne pobude za statistično spremljanje in vrednotenje tega procesa. Ena od osrednjih značilnosti strategije vseživljenjskega učenja - osredotočenost na udeleženca, njegove potrebe, interese, okoliščine ter na proces izobraževanja in učenja - narekuje drugačen pristop k zbiranju podatkov (najboljši vir bi bil udeleženec sam!) ter dopolnjevanje obstoječih virov z novimi. V tem informacijskem sistemu bi seveda morali imeti vsi podsistemi vseživljenjskega učenja zagotovljeno enakovredno mesto. Mnoge države, sedanje in prihodnje članice Evropske skupnosti, so to potrebo že prepoznale in so dale pobudo ali pa so celo že začele izvajati nacionalne raziskave, s katerimi bi zapolnile informacijske vrzeli – to velja zlasti za področje izobraževanja odraslih. Pri tem je seveda pomembno, da so prizadevanja na nacionalni, evropski in mednarodni ravni usklajena, komplementarna in da omogočajo medsebojno primerjavo.
- 5) Potrebno je poudariti tudi dejstvo, da glede na svojo široko definicijo vseživljenjsko učenje, znotraj njega pa še zlasti splošno neformalno izobraževanje odraslih, ne zadeva zgolj izobraževalne politike, temveč tudi druge sektorje: gospodarstvo, delo, socialne

zadeve, finance, kulturo, zdravstvo ipd. To pomeni, da bi morali ti resorji prevzeti odgovornosti in naloge za udejanjanje vseživljenjskega učenja, prav tako pa bi moral tudi proces spremljanja ter vrednotenja doseganja ciljev upoštevati to široko razsežnost – tako kar zadeva informacijske potrebe različnih akterjev na eni strani kot tudi odgovornost za zagotavljanje podatkov na drugi.

I.2 Priporočila prve faze projekta za nadaljnje delo pri formalizaciji Modela

- Potrebno je natančno opredeliti, katera področja in učne aktivnosti splošnega neformalnega izobraževanja odraslih bodo zajete v konkretnem modelu spremljanja, saj je ta podsistem vseživljenjskega učenja tako obsežen in raznovrsten, da ga je nemogoče obravnavati v celoti. Bolje je za začetek zgraditi omejen sistem spremljanja, ki bo jasno opredeljen in zanesljiv, nato pa ga postopoma razširjati in nadgrajevati.
- Potreben je premislek o tem, ali je smiselno ločevanje neformalnega izobraževanja na splošno neformalno izobraževanje in nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje ter izvzemanje slednjega iz naše raziskave. Obstoječi statistični informacijski sistem (zbiranje podatkov z obrazcem ŠOL-NAD) doslednega ločevanja ne omogoča, tudi v mednarodnih virih je to ločevanje označeno kot težavno, če ne celo nemogoče.
- Še večje napore je treba vložiti v sodelovanje s Statističnim uradom RS, da bi se zagotovilo čim večjo učinkovitost obstoječih periodičnih statističnih zbirk in raziskav; sodelovanje bi usmerili v identifikacijo področij in učnih aktivnosti splošnega neformalnega izobraževanja odraslih ter subjektov, ki zagotavljajo njihovo izvajanje, kar je pomembno predvsem za administrativno institucionalne načine zbiranja podatkov.
- Okrepiti je treba napore za vzpostavitev klasifikacije neformalnega splošnega izobraževanja, pri tem izhajati iz mednarodnih dosežkov na tem področju (Eurostat pripravlja harmonizirano klasifikacijo učnih aktivnosti; UNESCO-v priročnik za statistiko na področju neformalnega izobraževanja ponuja predlog klasifikacije) ter upoštevati specifičnosti slovenskega sistema.
- V modelu spremljanja je treba administrativno institucionalni vir podatkov o splošnem neformalnem izobraževanju dopolniti z drugimi viri, ki jih bodisi zagotavlja uradna statistika na ravni posameznika/gospodinjev (Anketa o delovni sili, Anketa o porabi časa ipd.) ali pa jih zagotavljajo krovne institucije na posameznih področjih (npr. Andragoški center) in imajo nacionalni domet.
- Prav tako je treba kot pomemben podatkovni vir upoštevati izvajalce splošnega neformalnega izobraževanja in jih bodisi vključiti v statistično zbiranje podatkov ali pa jih ustrezno motivirati za sistematično in dosledno zbiranje podatkov na področju, ki ga pokrivajo.

- Okrepiti je treba prizadevanja za spremljanje in vrednotenje vlaganj v splošno neformalno izobraževanje (vlaganje denarja, časa), obenem pa podpreti raziskave, ki omogočajo spremljanje in vrednotenje dosežkov, ne le vključevanja v izobraževanje.
- Slovenija se mora vključiti v mednarodne statistične raziskave: v dolgoročnem obdobju v Harmonizirano raziskavo o vseživljenjskem učenju, v srednjeročnem obdobju v Harmonizirano raziskavo o izobraževanju odraslih, v kratkoročnem obdobju v Ad hoc modul o vseživljenjskem učenju v okviru Ankete o delovni sili – sodelovanje med Statističnim uradom in Andragoškim centrom je tudi na tem področju velikega pomena.
- Izbrati je potrebno relativno omejen sistem kazalnikov za splošno neformalno izobraževanje odraslih, ki jih bo lahko model spremljanja ažurno zagotavljal, ki bodo mednarodno primerljivi in bodo dajali odgovore in usmeritve za izobraževalno politiko, kar zadeva splošno neformalno izobraževanje odraslih. V ta ožji nabor predlagamo vse tri strukturalne kazalnike, ki se neposredno nanašajo na vseživljenjsko učenje (Vseživljenjsko učenje (udeležba odraslih v izobraževanju in usposabljanju), Vlaganje v človeške vire (javni izdatki za izobraževanje), Mladi, ki zgodaj zapustijo šolo in niso vključeni v izobraževanje ali usposabljanje) ter nekatere kazalnike kakovosti vseživljenjskega učenja, med njimi predvsem kazalnike s prvega področja kakovosti vseživljenjskega učenja, t.j. Spretnosti, sposobnosti in naravnosti, kjer gre za merjenje dosežkov, in kazalnike za drugo področje: Dostop in udeležba. Kar zadeva dostop, predvidevamo okrepitev prizadevanj za projekt Pregled izobraževanja odraslih v Sloveniji s posebnim poudarkom na splošnem neformalnem izobraževanju odraslih.

II. RAZVOJ DOGODKOV V LETU 2003

V letu 2003, po zaključeni prvi fazi projekta, sta se odvijala dva procesa, ki imata neposreden vpliv na vsebinske vidike formalizacije Modela:

1. na nacionalni ravni je prišlo do oblikovanja noveliranega besedila Nacionalnega programa izobraževanja odraslih,
2. na evropski ravni so potekala intenzivna prizadevanja za vzpostavitev sistema spremljanja uresničevanja Skupnih evropskih ciljev v sistemih izobraževanja in usposabljanja.

Z namenom, da zagotovimo čim večjo usklajenost formalizacije Modela z obema dogajanjema, smo zaprosili za zamik dokončanja tega poročila na konec leta 2003, vendar je

treba opozoriti, da se oba zgoraj omenjena procesa še nadaljujeta in bosta na spremljanje splošnega neformalnega izobraževanja v smislu NPIO vplivala tudi v prihodnje.

II.1 Resolucija o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji

V času priprave poročila smo **uporabili verzijo Resolucije** o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji, **h kateri je dal Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih pozitivno mnenje na svoji 26. seji dne 17. decembra 2003.** Naj na kratko povzamemo nekatere dele Resolucije, ki imajo neposreden vpliv na predmet našega dela.

'Prvo prednostno področje NPIO je opredeljeno kot splošno izobraževanje in učenje odraslih, ki pomeni vključevanje v programe za:

- *zviševanje splošno-izobraževalne in kulturne ravni, aktivno državljanstvo, zdravo življenje,*
- *socialno vključenost in strpnost, ohranjanje kulturne tradicije in narodne identitete ter varovanje okolja;*
- *razvijanje pisnih spretnosti in pridobivanje novih temeljnih spretnost⁸;*
- *preprečevanje socialne izključenosti in zmanjševanje družbene zapostavljenosti, motiviranje in spodbujanje k učenju in nadaljevanju opuščenega šolanja.'*

Iz te modificirane opredelitve izhaja, da je treba dodatno k področjem, ki so bila obravnavana v prvi fazi projekta, upoštevati še pisne spretnosti in nova temeljna znanja in spretnosti.

'Operativni cilj:

Delež odraslih prebivalcev, ki se bodo vključili v splošno izobraževanje, se bo v obdobju do leta 2010 podvojil.'

'Skupine, ki jim bodo namenjene posebne spodbude, bodo mlajši odrasli, manj izobraženi, brezposelni, marginalizirane skupine odraslih, ki imajo omejen dostop do socialnih, kulturnih in ekonomskih dobrin, odrasli s posebnimi potrebami, prebivalstvo iz manj razvitih regij, etnične skupine in priseljenci.'

---

⁸ Pisne spretnosti obsegajo pridobivanje in razvijanje spretnosti branja z razumevanjem, pisanja v slovenščini in računanja za potrebe vsakodnevnega življenja in dela. Nove temeljne spretnosti obsegajo: sporazumevanje v

V prilogi II k Resoluciji so prikazane projekcije za to prednostno področje; cilj je opredeljen konkretnije, in sicer '**naj bi se delež odraslih, starih od 25-64 let, vključenih v neformalne oblike učenja do leta 2010 zvišal na 6%.**' Besedilo se sklicuje na referenčno raven za Evropsko unijo, ki jo je Evropska komisija postavila za vključenost v vse oblike vseživljenjskega učenja do leta 2010 – ta naj bi bila najmanj 12,5-odstotna.

V Nacionalnem programu so opredeljene tudi dejavnosti, ki so potrebne za izvajanje izobraževanja:

- usposabljanje strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih
- razvoj, posodabljanje in vzdrževanje raznolike izobraževalne ponudbe, ki bo temeljila na potrebah in zahtevah posameznika ter spremenjenih potrebah trga dela
- razvoj svetovalne dejavnosti
- spodbujanje razvojnega in raziskovalnega dela na področju izobraževanja odraslih
- ustrezna informacijska dejavnost
- organizacijska infrastruktura
- promocijska in animacijska dejavnost.

NPIO predvideva sofinanciranje prvega prednostnega področja v razmerjih: 1/3 iz državnih virov, 1/3 iz sredstev lokalne skupnosti in 1/3 iz sredstev posameznika, nekateri programi pa se bodo lahko tudi v celoti financirali iz javnih sredstev.

Naj še omenimo, da so bili za oceno stanja in kot razlogi za sprejetje resolucije prikazani tile kazalniki:

- izobrazbena sestava prebivalstva Slovenije (po starostnih skupinah in stopnjah izobrazbe); vir: Statistični urad R Slovenije, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 1991 in 2002;
- povprečno število let šolanja na prebivalca kot kazalnik, ki dodatno osvetli izobrazbeno strukturo prebivalstva; pri tem je v NPIO delež odraslega prebivalstva, starega med 25 in 64 let, z doseženo najmanj srednješolsko izobrazbo in najmanj 12 let uspešno dokončanega šolanja postavljen kot temeljni izobrazbeni standard;
- izobrazbena sestava brezposelnih; vir: Zavod RS za zaposlovanje, 1998 - september 2003;
- dosežki odraslih v Sloveniji v besedilnih pismenosti v primerjavi z drugimi državami; vir: Končno poročilo IALS, OECD 2000;

---

tujem jeziku, učiti se učiti, dejavno državljanstvo, podjetnost, uporabo informacijske in računalniške tehnologije

- pismenost odraslih prebivalcev glede na stopnjo dosežene izobrazbe; vir: Pismenost in udeležba odraslih v izobraževanju, ACS 2000;
- vključenost odraslega prebivalstva starega od 25 do 64 let v izobraževanje in usposabljanje; vir: Education and Training 2010, Commission of the European Communities Brussels 2003, Anketa o delovni sili – Eurostat;
- število odraslih v programih formalnega in neformalnega izobraževanja; vir: Statistični letopis, SURS Ljubljana 2002
- odrasli v programih srednješolskega izobraževanja po starosti; vir: Statistični letopis, SURS Ljubljana 2002, dodatni izračuni SURS

V VII. poglavju Resolucije je opredeljeno spremljanje in vrednotenje izvajanja Nacionalnega programa izobraževanja odraslih, ki se bo določalo z letnimi programi; ti bodo opredelili tudi kvantitativne in kvalitativne kazalnike uresničevanja nacionalnega programa. Te aktivnosti bo izpeljevala usmerjevalna skupina za NPIO, postavljen pa bo tudi inštrumentarij za spremljanje in zagotovljen ustrezen informacijski sistem z analitično in strokovno podporo pristojnih institucij.

II.2 Dogajanje na področju spremljanja uresničevanja Skupnih evropski ciljev v sistemih izobraževanja in usposabljanja (kazalniki in standardi)

V Faznem poročilu smo že omenili, da je bilo v Lizbonskih sklepih (marec 2000) izobraževanje prvič eksplicitno omenjeno kot pomemben dejavnik, ki naj bi prispeval k razvoju Evrope v *'najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju zasnovano družbo na svetu...'* Svet za izobraževanje se je na to pobudo odzval s Poročilom Evropskemu svetu o konkretnih ciljih za prihodnost sistemov izobraževanja in usposabljanja⁹; obravnavali so ga ministri s področja izobraževanja na svojem srečanju v Stockholmu marca 2001. Na naslednjem srečanju Evropskega sveta v Barceloni, marca 2002, je bil sprejet Podrobni akcijski načrt za spremljanje uresničevanja ciljev v evropskih sistemih izobraževanja in usposabljanja¹⁰, ki določa tri strateške¹¹ in trinajst operativnih ciljev, ki naj bi jih v obdobju 2001-2010 zasledovali sistemi izobraževanja in usposabljanja. Za vsak operativni cilj so v tem Podrobnem načrtu opredeljene ključne teme in izbranih je bilo 33 preliminarnih kazalnikov za spremljanje njegovega uresničevanja.

---

in socialne spretnosti.

⁹ Concrete future objectives of education and training systems in Europe

¹⁰ Detailed work programme on the follow-up of the objectives of education and training systems in Europe

Kazalniki so bili predmet obravnave na osmih sestankih posebne bruseljske delovne skupine SGIB¹², organiziranih od julija 2002 do decembra 2003; predstavniki držav pristopnic smo se skupini pridružili na četrtem sestanku, februarja 2003¹³. Skupina je obravnavala vsakega od predlaganih kazalnikov in se odločala, ali njegovo uporabo priporoča ali ne. Glavni kriteriji za to so bili: ali so za dani kazalnik na voljo podatkovni viri, ali so ti zanesljivi in primerljivi, ali obstajajo časovne serije ter možnosti stalnega posodabljanja podatkov. Delo skupine SGIB je bilo povezano z osmimi drugimi delovnimi skupinami, ki so kazalnike obravnavale bolj z vsebinskih in političnih vidikov ter aktualnih tem, vezanih na trinajst operativnih ciljev Podrobnega načrta. Rezultat tega dela je seznam 29 kazalnikov, na osnovi katerih je Evropska komisija pripravila Poročilo o dosežkih in razvoju sistemov izobraževanja in usposabljanja v Evropi¹⁴; poročilo bo predmet obravnave na Evropskem vrhu, spomladi 2004 (naslednje referenčno leto bo 2010).

Delo skupine SGIB poteka v okviru 'odprte metode usklajevanja', ki poleg uporabe kazalnikov predvideva tudi opredelitev referenčnih ravni povprečnih evropskih učinkov v izobraževanju in usposabljanju ('reference levels of European average performance in education and training') oz. standardov ('benchmarks'), izmenjavo izkušenj ('exchange of experiences') ter poročila strokovnjakov ('peer reviews') - vse z namenom, da bi bili količinski podatki podprti s kakovostnimi in obratno.

Evropski svet je na svojem zasedanju, 5. maja 2003, sprejel pet referenčnih ravni oziroma standardov za merjenje in usmerjanje povprečnih učinkov evropskih sistemov izobraževanja in usposabljanja, in sicer **do leta 2010**:

- naj povprečni delež tistih, ki zgodaj opustijo šolanje, ne presega 10%
- naj se poveča število diplomantov na tehničnih in naravoslovnih smereh za 15% in vzpostavi naj se ravnovesje med deležem žensk in moških
- naj ima vsaj 85% odraslih, starih 22 let, zaključeno srednješolsko izobrazbo
- naj se odstotek petnajstletnikov, ki so imeli slabe rezultate v bralni pismenosti, zmanjša za najmanj 20% v primerjavi z letom 2000
- naj bo povprečna stopnja udeležbe v vseživljenjskem učenju vsaj 12,5% odraslega prebivalstva, starega 25-64 let.

---

¹¹ Strateški evropski cilji vseživljenjskega učenja obsegajo: (1) izboljševanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja v Evropi, (2) omogočanje dostopa do izobraževanja in usposabljanja za vse, (3) odpiranje sistemov izobraževanja in usposabljanja v vse sfere sodobnega javnega in zasebnega življenja.

¹² SGIB - Standing Group on Indicators and Benchmarks

¹³ Avtorica tega poročila sem tudi članica omenjene delovne skupine za kazalnike in referenčne ravni pri Evropski komisiji v Bruslju.

¹⁴ Commission Staff Working Paper "Progress toward the Common Objectives in Education and Training; Indicators and Benchmarks" Brussels, 21.1.2004

Poudariti velja, da ne gre za nacionalne referenčne vrednosti oziroma standarde, pač pa za evropsko povprečje (veljavno za članice EU), k približevanju katerega bo vsaka država prispevala po svojih najboljših močeh - gre torej za skupni evropski projekt doseganja zastavljenih referenčnih ravni pa tudi medsebojnega učenja manj uspešnih od uspešnih, in sicer prek primerov dobre prakse.

Iz obstoječega nabora kazalnikov in standardov so tisti, ki zadevajo tudi področje splošnega neformalnega izobraževanja odraslih, tile:

- delež tistih, ki zgodaj zapustijo šolanje (standard),
- izobrazbena struktura (standard, vendar le za 22 let stare),
- udeležba v vseživljenjskem učenju (standard),
- vlaganje v izobraževanje,

zato jih je smiselno upoštevati pri formalizaciji Modela spremljanja uresničevanja NPIO na prvem prednostnem področju.

Osnutek zgoraj omenjenega Poročila za spomladanski Evropski vrh, ki temelji tako na seznamu 29 kazalnikov kot tudi na 5 referenčnih ravneh (podatke zanje je večinoma prispeval Eurostat), je bil predmet obravnave na decembrskem srečanju delovne skupine SGIB. V njem Evropska komisija opozarja na dejstvo, da trenutne vrednosti kazalnikov (referenčno leto je večinoma 2002) ne obetajo doseganja ciljev, postavljenih za leto 2010, in da je nujno potrebno na nacionalni ravni opredeliti ključna področja in zanje sprejeti ukrepe, ki bodo ta proces vendarle pospešili in obenem povečali njegovo kakovost. Komisija opozarja na kritično situacijo na teh področjih:

- delež mladih, ki prezgodaj opustijo šolanje, ostaja previsok
- grozi primanjkljaj usposobljenih učiteljev in trenerjev
- število žensk, vključenih v tehnični in naravoslovni študij, je premajhno
- skoraj 20% mladih ne dosega ključnih spretnosti
- delež odraslih udeležencev v izobraževanju je premajhen.

Predstavljeni so štirje vzvodi, ki naj bi zagotovili večjo hitrost in temeljitost prenovitvenih procesov:

1. V vsaki državi je potrebno opredeliti manjše število prednostnih področjih, kjer bi sistematični ukrepi zagotovili čim večje rezultate v čim krajšem času – na ta ključna področja bi bilo treba usmeriti prenavo in investicije.

2. V vseh državah je do leta 2005 potrebno opredeliti koherentno strategijo vseživljenjskega učenja ter akcijski načrt za njeno izvajanje (pokrivanje formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja).
3. Zagotoviti je treba vzpostavitev evropskega področja izobraževanja in usposabljanja (skupni sistem kvalifikacij, večja kompatibilnost, evropska dimenzija izobraževanja ipd.).
4. Zavest o procesu, ki ga je vpeljal Podrobni delovni načrt, je treba povečati ter ta proces trdno umestiti v nacionalne politike. Prvi, četudi simbolični korak k temu vidijo v krajšem poimenovanju tega procesa v 'Education & Training 2010'.

Kot predstavnica institucije, katere poglavitna naloga je razvoj izobraževanja odraslih, sem na vseh sestankih opozarjala, da to področje ni ustrezno pokrito niti s kazalniki niti z referenčnimi ravnmi, medtem ko vsi izhodiščni strateški dokumenti izhajajo iz pojma vseživljenjsko učenje in opozarjajo na 'life-long' in 'life-wide' razsežnosti izobraževanja in učenja. Drugi člani skupine so me pri tem podprli, najtehtnejši protiargument pa je bil ta, da za tako širok pristop ni razpoložljivih, zanesljivih in primerljivih podatkov – to velja še zlasti za neformalno izobraževanje odraslih. Temu področju bo zato treba posvetiti posebno pozornost v drugi fazi delovanja SGIB, ki bo namenjena iskanju novih kazalnikov pa tudi novih metodologij.

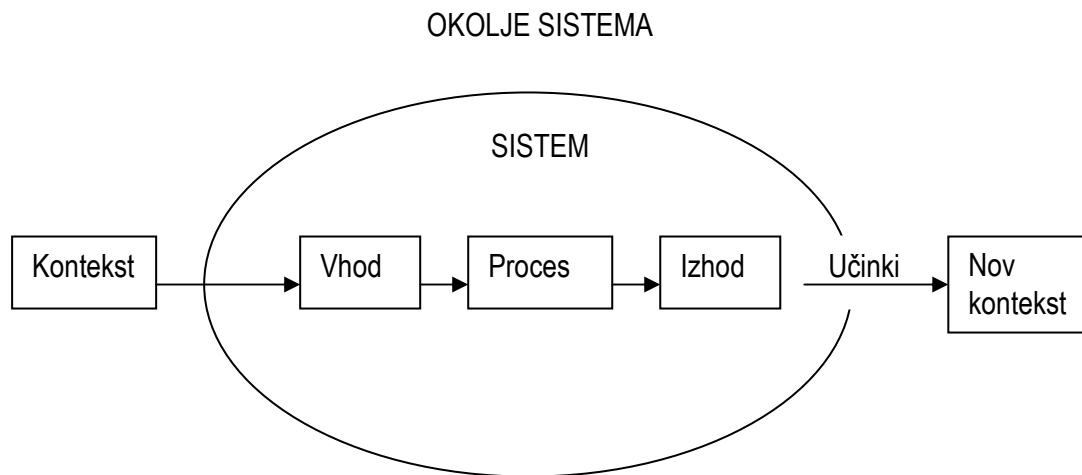
Podatkovne vrzeli na področju izobraževanja odraslih in s tem tudi na področju splošnega neformalnega izobraževanja odraslih, ki je predmet pričujočega projekta, naj bi v veliki meri odpravila evropska raziskava o izobraževanju odraslih (EU AES – EU Adult Education Survey). Predlog te nove metodologije in načrt raziskave pripravljata Eurostat in posebna mednarodna delovna skupina. Načrt naj bi bil končan v prvih mesecih leta 2004, raziskavo pa naj bi v državah članicah EU izpeljali postopoma, v letih od 2005 do 2007. Na nacionalni ravni bodo podatke zbirali Statistični uradi, zato bo ključnega pomena odločitev članic Eurostata o tem, ali se z raziskavo strinjajo, jo potrebujejo in so jo pripravljene izpeljati. Raziskavo smo predstavili že v faznem poročilu, o njej kot o optimalnem podatkovnem viru za splošno neformalno izobraževanje pa bo tekla beseda tudi v nadaljevanju.

Naj omenimo še to, da smo pri formalizaciji Modela upoštevali tudi usmeritve Statističnega urada R Slovenije, saj s članstvom Slovenije v EU (po 1. maju 2004 pa tudi že v prehodnem obdobju) naraščajo obveznosti državne statistike. Slednje so opredeljene v Srednjeročnem programu statističnih raziskovanj (2003-2007), Prednostnih rednih in razvojnih nalogah v sistemu državne statistike v letu 2004 ter Letnem programu statističnih raziskovanj v letu 2004.

III. MODEL SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Za poenostavljen prikaz sistema splošnega neformalnega izobraževanja odraslih bomo uporabili t.i. proizvodni model, ki je opredeljen s kontekstom (okoljem sistema), vhodi, procesom in izhodi/dosežki ter povezavami med njimi; prisotna je tudi povratna povezava, ko govorimo o učinkih delovanja sistema na njegovo okolje (nov kontekst).

Sistem (po splošni teoriji sistemov¹⁵) razumemo kot množico med seboj povezanih objektov/elementov oziroma kot množico povezav med atributi¹⁶ objektov sistema. Kar zadeva sistem splošnega neformalnega izobraževanja, so njegovi elementi in njihovi atributi opisani v Tabelah 1 in 2. Pri tem je treba imeti v mislih, da je možnih več ravni opazovanja sistema, npr.: vidik nacionalnega sistema splošnega izobraževanja, vidik (izobraževalne) institucije ali skupine, vidik posameznika. Za formalizacijo našega modela bomo uporabili nacionalni vidik.

Obenem je treba upoštevati, da je splošno neformalno izobraževanje le eden od podsistemov (nacionalnega) sistema izobraževanja in usposabljanja oziroma sistema vseživljenjskega učenja, le-ta pa je pomemben del družbenoekonomskega sistema, kar pomeni, da imamo opravka z večnivojsko strukturo in kompleksnimi sistemi¹⁷. Povezave sistema splošnega neformalnega izobraževanja (kot ga opredeljuje NPIO) s sistemom formalnega izobraževanja in sistemom izobraževanja in usposabljanja za delo so nekatere vzporedne, druge zaporedne, včasih tudi hierarhične, vsekakor pa je težko opredeliti meje enega ali drugega podsistema, kot se je pokazalo že v empiričnem delu naše raziskave.

¹⁵ M.D. Mesarović, Y. Takahara: Abstract Systems Theory. Springer Verlag 1989 New York.

¹⁶ Atributi opredeljujejo stanje (skupek značilnosti in pogojev), v katerem se element sistema nahaja.

¹⁷ Kompleksni sistem je 'sistem sistemov', kar pomeni, da obstajajo povezave ne le med elementi, temveč tudi med (pod)sistemi.

Vpeljimo še koncept kibernetskega, ciljno-usmerjenega sistema¹⁸, pri katerem imajo vsi njegovi elementi svojo vlogo (funkcijo) pri delovanju celote; v tem primeru torej ne gre za preprosto preslikavo vhodov v izhode po vnaprej določeni transformaciji, pač pa za prisotnost ciljno-usmerjenih dejavnosti, temelječih na informacijskih tokovih, ki glede na zunanje dražljaje določajo odzive sistema. Prej omenjena povezava med (nacionalnim) družbenoekonomskim sistemom in sistemom izobraževanja in usposabljanja (oziroma njegovimi podsistemi) odraža hierarhično strukturo, ki se kaže v tem, da (1) imajo cilji višjega sistema prednost pred cilji podsistemov na nižji ravni (koncept prioritete ciljev) in (2) da delovanje (uspešnost) sistema na višji ravni zavisi od (uspešnosti) delovanja podsistemov na nižji ravni (koncept povratne povezave). Vloga družbenoekonomskega sistema je, da harmonizira delovanje (pod)sistemov na nižji ravni, t.j. da ustvarja pogoje za to, da (pod)sistemi na nižji ravni, medtem ko navidezno zasledujejo svoje cilje, delujejo v smeri zagotavljanja ciljev sistema na višji ravni.

Če bi še povečali kompleksnost našega opazovanja, bi lahko analogne povezave opredelili na ravni Evropske unije; na najvišji ravni gre za družbenoekonomski sistem Evropske unije, katerega podsistem je evropski sistem izobraževanja in usposabljanja (v bistvu gre za skupek nacionalnih sistemov). Na najnižji ravni so podsistemi formalnega in neformalnega izobraževanja (splošnega in za potrebe dela) ter priložnostnega učenja; ti delujejo vzporedno. Cilji sistema na najvišji ravni so opredeljeni v Lizbonskih sklepih, cilji evropskega in nacionalnih sistema/ov izobraževanja in usposabljanja (oziroma vseživljenjskega učenja) pa v Podrobnem akcijskem načrtu njihovega bodočega razvoja. Hierarhične povezave v tem 'sistemu sistemov' bi lahko predstavili z zgoraj opisano obojestransko ('top-down' in 'bottom-up') odvisnostjo ciljev in uspešnosti delovanja, prizadevanja za harmonizacijo pa povezali z 'odprto metodo koordinacije', ki predpostavlja, da je potrebno delovanje (pod)sistemov ter doseganje postavljenih ciljev spremljati in meriti (s kazalniki, referenčnimi ravnmi, primeri dobre prakse, poročili strokovnjakov).

Pod(sistem) splošnega neformalnega izobraževanja je v tem veliko kompleksnejšem sistemu sistemov relativno majhen in omejen integralni del, kljub temu pa zavzema pomembno vlogo pri uspešnosti delovanja in uresničevanju ciljev višjih (pod)sistemov. Vrnimo se k njegovi formalizaciji oziroma opredelitvi modela, ki pomeni poenostavljeno predstavitev elementov in njihovih atributov ter obnašanja sistema splošnega neformalnega izobraževanja, kot ga opredeljuje Nacionalni program izobraževanja odraslih v Sloveniji.

---

¹⁸ Ciljno usmerjeni sistem je torej sistem, čigar obnašanje (odnos med vhodi in izhodi) je mogoče opisati z nekim notranjim ciljem in s procesom, ki je usmerjen v doseganje tega cilja.

Kontekst oziroma okolje sistema splošnega neformalnega izobraževanja določajo osnovni družbenoekonomski atributi (demografski, ekonomski, finančni, socialni položaj ipd.) ter iz tega izhajajoče potrebe države, regije, lokalne skupnosti, trga dela in podobno. Okolje sistema predstavljajo tudi cilji in standardi nacionalnega sistema izobraževanja in usposabljanja (oziroma sistema vseživljenjskega učenja) ter strukture tega sistema, kot so razvojno-raziskovalna dejavnost, informacijska, promocijska in animacijska dejavnost, organizacijska infrastruktura in podobno.

Vhod, proces in izhod oziroma dosežki splošnega neformalnega izobraževanja so opredeljeni v spodnjih tabelah in v priloženih slikah 1-3.

Tabela 1: Model sistema splošnega neformalnega izobraževanja – Elementi

ELEMENTI		
Vhod	Proces	Izhod / dosežki
<p>Vlaganje človeških in finančnih virov:</p> <p>A) <u>Udeleženci</u> - odrasli, stari 25 do 64 let, s posebnim poudarkom na teh ciljnih skupinah:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mlajši odrasli ▪ manj izobraženi ▪ brezposelni ▪ marginalizirane skupine odraslih, ki imajo omejen dostop do socialnih, kulturnih in ekonomskih dobrin ▪ odrasli s posebnimi potrebami ▪ prebivalstvo iz manj razvitih regij ▪ etnične skupine - Romi ▪ priseljenci <p>B) <u>Učitelji</u>, inštruktorji, mentorji, svetovalci in drugi strokovni sodelavci</p> <p>C) <u>Finančni viri</u></p>	<p>Splošno neformalno izobraževanje odraslih po NPIO (2003):</p> <p>A) <u>Izobraževalni programi</u> za:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zviševanje splošno-izobraževalne in kulturne ravni, aktivno državljanstvo, zdravo življenje ▪ socialno vključenost in strpnost, ohranjanje kulturne tradicije in narodne identitete ter varovanje okolja ▪ razvijanje pisnih spretnosti in pridobivanje novih temeljnih spretnosti ▪ preprečevanje socialne izključenosti in zmanjševanje družbene zapostavljenosti ▪ motiviranje in spodbujanje k učenju in nadaljevanju opuščene šolanja <p>B) <u>Izvajalske organizacije</u></p> <p>C) <u>Informacijska in svetovalna dejavnost</u></p> <p>D) <u>Promocijska in animacijska dejavnost</u></p> <p>E) <u>Dejavnost ugotavljanja, vrednotenja in priznavanja znanja</u>, pridobljenega v neformalnem izobraževanju</p>	<p>Rezultati splošnega neformalnega izobraževanja odraslih po NPIO (2003):</p> <p>A) <u>Udeležba</u> v splošnem neformalnem izobraževanju po ciljnih skupinah</p> <p>B) <u>Zaključeno izobraževanje</u> oziroma priznано pridobljeno znanje (izdana spričevala ali potrdila o udeležbi - javnoveljavna ali spričevala/potrdila brez javne veljave)</p> <p>C) <u>Dosežena znanja in spretnosti</u> (lastna ocena, sistemi ocenjevanja)</p> <p>D) <u>Dostop</u> do osnovne infrastrukture/dejavnosti izobraževalnih organizacij</p> <p>E) <u>Dostop</u> do svetovanja o SNI ter dejavnosti svetovanja za ugotavljanje, vrednotenje in priznavanje znanja, pridobljenega v neformalnem izobraževanju</p>

Tabela 2: Model sistema splošnega neformalnega izobraževanja – **Atributi**

ATRIBUTI		
Vhod	Proces	Izhod / dosežki
<p><u>A) Atributi udeležencev:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ starost ▪ spol ▪ izobrazbena struktura ▪ leta šolanja ▪ izobrazba staršev ▪ zaposlitveni status ▪ nacionalnost/državljanstvo ▪ etnična pripadnost ▪ stalno bivališče ▪ posebne potrebe ▪ motivi ▪ ovire <p><u>B) Atributi strokovnih sodelavcev:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vrsta (učitelji, mentorji, trenerji, svetovalci, programerji in drugi strokovni delavci) ▪ število ▪ strokovna usposobljenost ▪ vrsta zaposlitve <p><u>C) Atributi finančnih virov:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vrsta (država, delodajalci, posameznik) ▪ količina ali delež ▪ modeli sofinanciranja 	<p><u>A) Atributi učnih aktivnosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vrsta učne aktivnosti ▪ stopnja/področje (ISCED) ▪ trajanje ▪ način ▪ viri financiranja <p><u>B) Atributi izvajalcev:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vrsta (javna mreža, koncesionarji, nevladne organizacije, društva, združenja in drugi) ▪ področje delovanja (izobraževanje, kultura, kmetijstvo, zdravstvo in drugi resorji) ▪ prostorska razporeditev izvajalcev in dostopnost <p><u>C) Atributi informacijske in svetovalne dejavnosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ preglednost osnovnih podatkov o ponudbi in povpraševanju ▪ področje svetovanja ▪ število svetovalnih središč ▪ geografska razpršenost in dostopnost <p><u>D) Atributi promocijske in animacijske dejavnosti:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ število promocijskih prireditev, povezanih s splošnim neformalnim izobraževanjem ▪ število podeljenih priznanj s področja SNI ▪ število medijskih dogodkov za promocijo SNI <p><u>E) Atributi dejavnosti ugotavljanja, vrednotenja in priznavanja znanja:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ število subjektov za ugotavljanje in potrjevanje znanja ▪ področja ▪ povezanost s formalnim sistemom 	<p><u>A) Atributi udeležbe:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ število udeležencev ▪ število izobraževalnih dogodkov ▪ skupni obseg ur (dni, tednov ali let) udeležbe v splošnem neformalnem izobraževanju <p><u>B) Atributi zaključenega izobraževanja:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ število izdanih javnoveljavnih spričeval/potrdil ▪ število izdanih potrdil o udeležbi – brez javne veljave <p><u>C) Atributi dosežkov:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ravni doseženih pisnih spretnosti ▪ ravni doseženih novih temeljnih spretnosti ▪ izboljšanje izobrazbene strukture odraslih iz starostne skupine 24-65 let

V NPIO so opredeljeni tudi pričakovani (dolgoročni) učinki uresničevanja posameznih operativnih ciljev; mogoče jih je razdeliti na posredne in neposredne, ekonomske in neekonomske, in sicer na ravni družbe (mednarodni, evropski, nacionalni, regionalni, lokalni vidik), podjetja in posameznika. Učinke delovanja sistema splošnega neformalnega izobraževanja je mogoče najširše opredeliti kot izboljšanje konteksta sistema oziroma izhodiščnega družbenoekonomskega stanja, kar zadeva zaposlitveni status in prehodnost v nadaljnje izobraževanje, socialno vključenost, kakovost življenja in dela, zdravje, odnos do okolja, dejavno državljanstvo in še nekatere širše družbene kategorije pa tudi izboljšanje samega sistema vseživljenjskega učenja in njegovih struktur. Če izvzamemo zaposlitvene možnosti, ki so ekonomski učinek izobraževanja, za vse druge kategorije velja, da jih je težko, če ne celo nemogoče meriti s količinskimi kazalniki ali pa bi bilo treba v ta namen izpeljati longitudinalne interdisciplinarne raziskave.

IV. OPREDELITEV MODELA SPREMLJANJA URESNIČEVANJA CILJEV NPIO NA PODROČJU SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Elementi modela spremljanja uresničevanja ciljev na prvem prednostnem področju NPIO so spodaj našteje raziskave in drugi viri; njihovi podrobnejši opisi so bili podani že v faznem poročilu, na tem mestu smo opise povzeli in posodobili, v prilogah pa so izpostavljeni bolj operativni vidiki. Glede na zastavljeni cilj¹⁹ pa tudi glede na razpoložljivost podatkov so na prvi pogled predmet spremljanja (a) kar zadeva vhod sistema predvsem udeleženci splošnega neformalnega izobraževanja, (b) kar zadeva izhod sistema pa stopnja njihove udeležbe v SNI. Po našem mnenju so bistvenega pomena tudi drugi dosežki, zlasti stopnja doseženega znanja in spretnosti, saj podatki o vključenosti v splošno neformalno izobraževanje še ne dajejo vpogleda v uspešnost doseganja pričakovanih učinkov uresničevanja ciljev NPIO. Predmet spremljanja pa so tudi elementi procesa, ki so v NPIO opredeljeni kot 'dejavnosti, potrebne za izvajanje izobraževanja'.

Model spremljanja (delovanja in) uresničevanja ciljev NPIO na prvem prednostnem področju sestavljajo tri skupine raziskav in evidenc:

1. Raziskave, ki jih izvaja Statistični urad RS – te se nanašajo na izobraževanje odraslih neposredno ali posredno (v tem primeru primarni objekt spremljanja ni izobraževanje). Ti

---

¹⁹ Delež odraslih prebivalcev, ki se bodo vključili v splošno izobraževanje, naj bi se v obdobju do leta 2010 podvojil.

elementi modela spremljanja so najbolj zanesljivi, saj so njihovi metodološki pristopi usklajeni na ravni države (nekateri tudi na mednarodni ravni ali na ravni EU), obstaja obveznost poročanja, zanje velja določena periodičnost. Obstoječe raziskave omogočajo spremljanje vhoda, procesa in izhoda splošnega izobraževanja, raziskava o izobraževanju odraslih pa bo na daljši rok omogočala tudi spremljanje nekaterih dolgoročnih učinkov tega izobraževanja.

2. Raziskave izven statističnega sistema segajo na številna področja splošnega izobraževanja, predvsem takega, ki poteka v drugih resorjih. Praviloma institucije, ki te podatke zagotavljajo (ali bi jih lahko zagotavljale), nimajo motivov niti obveze za poročanje oziroma za vodenje evidenc, zato podatkov ni mogoče sistematično zajeti. Gre za parcialne vire podatkov o splošnem neformalnem izobraževanju, sicer pa te raziskave in evidence omogočajo predvsem spremljanje procesa in izhodov splošnega izobraževanja.
3. Nacionalni raziskovalni projekti – te raziskave omogočajo spremljanje vhodov, procesa in izhodov pa tudi učinkov splošnega neformalnega izobraževanja.

IV.1 Raziskave Statističnega urada RS

Te raziskave so opredeljene v srednjeročnem (2003-2007) in letnih programih statističnih raziskovanj. Statistični urad RS jih v večini primerov izvaja v sodelovanju z Evropskim statističnim sistemom, zato so mnogi od tako pridobljenih podatkov tudi mednarodno primerljivi.

IV.1.1 Razvojni vidik

Raziskavi, ki bosta šele v prihodnjih letih prevzeli svoji vlogi v Modelu, ju pa zaradi njune celovitosti omenjamo že zdaj:

a) (Evropska) raziskava o izobraževanju odraslih

Primarni namen te raziskave je osvetliti udeležbo v izobraževanju z vidika udeleženca ter zapolniti številne informacijske vrzeli, s katerimi se srečujemo na nacionalni kot tudi mednarodni ravni, ko je govor o spremljanju izobraževanja odraslih. Na daljši rok bo ta raziskava namreč optimalni in najcelovitejši vir podatkov o vseh treh vrstah izobraževanja odraslih (formalnem, neformalnem in priložnostnem), zato bo možno s filtriranjem po vrsti učnih aktivnosti preučevanje omejiti tudi na splošno neformalno izobraževanje v smislu opredelitve v NPIO.

Razvoj metodologije za to raziskavo je vključen v Eurostatov program dela za leto 2004, v katerem je predvidena izpeljava treh pglavitnih nalog: razvoj AES vprašalnika in priporočil za izpeljavo raziskave (specifikacija AES in izbor nosilnih nacionalnih raziskav) ter priprava klasifikacije učnih aktivnosti. Študija bo na začetku pilotna - osrednje leto izpeljave bo 2006, možni leti implementacije pa bosta tudi leti 2005 in 2007. V trenutnem osnutku načrta raziskave, katere vsebina je v celoti predstavljena v prilogi, so se predlagatelji odločili za vrsto omejitev²⁰, ki naj bi zmanjšale stroške njene implementacije.

V letnem programu statističnih raziskovanj za leto 2004 je raziskava o izobraževanju odraslih (in sicer študij predloga metodologije ter sodelovanje pri nadaljnjem metodološkem delu v okviru Eurostata) vključena med razvojne naloge Statističnega urada R Slovenije.

Za izpeljavo te raziskave in za spremljanje splošnega neformalnega izobraževanja in učenja bo potrebno razviti kar nekaj metodoloških orodij, med njimi zlasti že omenjeno harmonizirano klasifikacijo učnih aktivnosti, temelječo na ISCED '97 in razvito v sodelovanju med Eurostatom, OECD in UNESCO. Zaradi pokrivanja potreb uporabnikov na nacionalni ravni ter posebnosti nacionalnih sistemov poteka v Sloveniji sodelovanje med Statističnim uradom RS, Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport in drugimi zainteresiranimi institucijami za pripravo nacionalne standardne klasifikacije izobraževanja oziroma novega sistema klasifikacij na tem področju; ta bo upošteval širše pojmovanje izobraževanja in usposabljanja, t.j. strategijo vseživljenjskega učenja.

Opis raziskave o izobraževanju odraslih je v Prilogi 1.

b) UOE (UNESCO-OECD-Eurostat) zbirka podatkov / projekt INES²¹

Zbirka v celoti statistično pokriva nacionalne sisteme rednega formalnega izobraževanja, delno pa tudi neformalno izobraževanje. Statistične enote so programi, gospodinjstva, posameznik. Sodelujejo statistični uradi držav OECD in nekaterih drugih, med njimi tudi Statistični urad RS. Slednji zagotavlja podatke o začetnem formalnem izobraževanju mladine in odraslih na predšolski, osnovnošolski in srednješolski ravni (zbere jih prek izobraževalnih institucij) ter o terciarnem izobraževanju (pridobi jih individualno, prek vpisnih listov študentov). Na institucionalni ravni se zbirajo tudi podatki o nadaljnjem

---

²⁰ Omejitve se nanašajo na ciljne skupine (zajeta bo starostna skupina 25-64 let), glede na celotno zasnovo AES študije pa NE bodo vključena ta področja: udeležba v kulturno-družbenih in državljskih aktivnostih, nezadovoljeno povpraševanje (potrebe in interesi ter ovire) ter informiranje in svetovanje.

(formalnem in neformalnem) izobraževanju in usposabljanju, vendar jih zaradi nekaterih pomanjkljivosti in nedorečenosti Statistični urad zaenkrat ne posreduje v UOE zbirko.

UOE statistični podatki in njihove analize temeljijo na t.i. tradicionalnem modelu izobraževanja, ki pa ga bo treba za potrebe spremljanja sodobnih načinov (vseživljenjskega) učenja dopolniti. Zbirko bi bilo treba tudi preoblikovati tako, da bi bili ločeno prikazani podatki o formalnem in neformalnem izobraževanju – slednje je praviloma izenačeno z izobraževanjem odraslih in bi ga bilo mogoče uporabiti za potrebe našega preučevanja. Potrebno bi bilo izboljšati tudi poročanje o izdatkih, in sicer tako, da bi se zbirale bolj podrobne, primerljive in zanesljive informacije. V Sloveniji predstavljajo podatki o izdatkih (javnih, podjetniških, zasebnih) za izobraževanje poseben problem (od leta 1995 ni na voljo niti globalnih, kaj šele razčlenjenih podatkov o javnih izdatkih za izobraževanje) – trenutno to problematiko rešujeta Statistični urad RS in Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport v okviru ciljno-raziskovalnega projekta na to temo.

Opis zbirke podatkov UOE je v Prilogi 2.

IV.1.2 Redne raziskave - zadevajo izobraževanje in usposabljanje neposredno

c) Statistično poročilo izvajalcev nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja

Vsebine spremljanja pri tej raziskavi (obrazec ŠOL-NAD) so izvajalci nadaljnjega izobraževanja, izobraževalni programi in udeleženci. Zajeti so izobraževalni programi, ki so namenjeni vsem prebivalcem ali pa le določenim ciljnim skupinam (zaposlenim osebam, brezposelnim osebam, članom društev, združenj, skupnosti, upokojujencem itd.). V raziskavi se ločeno zajemajo podatki o javnoveljavnih izobraževalnih programih in programih brez javne veljave. Izsledke te raziskave Statistični urad RS redno objavlja v letni serijski publikaciji Statistični letopis Republike Slovenije ter v zbirki Statistične informacije: izobraževanje: nadaljnje izobraževanje.

Opis raziskave je v Prilogi 3.

d) Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah

Gre za mednarodno poenoteno statistično raziskavo²² o nadaljnjem poklicnem usposabljanju zaposlenih (obrazec ŠOL-ZAP), katere namen je pridobiti mednarodno

---

²¹ Tehnična skupina pri INES (The OECD education indicators project) je oblikovala UOE vprašalnik novembra 1995; od leta 1996 pa obstaja letna elektronska zbirka podatkov, ki nadomešča različne papirne zbirke podatkov, ki so jih te tri institucije prej zbirale vsaka zase.

²² CVTS – Continuing Vocational Training Survey

primerljive podatke o obsegu nadaljnega usposabljanja zaposlenih, ki ga (so)financirajo podjetja, ter o obsegu sredstev, ki jih podjetja namenijo za usposabljanje svojih zaposlenih. Mednarodnemu delu vprašalnika je dodan še nacionalni dodatek (obrazec ŠOL-ZAP/1). Poleg podatkov o programih za pridobitev izobrazbe se v tem delu zbirajo tudi podatki o drugih programih usposabljanja in spopolnjevanja za zaposlene, ki jih lahko uvrstimo med splošno neformalno izobraževanje.

Opis raziskave je v Prilogi 4.

Obe omenjeni raziskavi temeljita na podatkih, ki jih zagotavljajo institucije (v prvem primeru izvajalci nadaljnega izobraževanja, v drugem pa podjetja-delodajalci), zato v obeh primerih manjkajo demografski podatki o udeležencih. Druga slabost obeh raziskav se nanaša na dejstvo, da je težko, če ne že kar nemogoče, razmejiti splošno nadaljnje izobraževanje (in usposabljanje) od tistega, namenjenega za delo.

IV.1.3 Redne raziskave - primarno namenjene pridobivanju drugih podatkov

Gre za raziskave, ki so primarno namenjene pridobivanju drugih podatkov, ti o izobraževanju pa so dopolnilni in zato tudi manj analitični.

e) Anketa o delovni sili

Anketa o delovni sili predstavlja glavni vir podatkov za problematiko s področja zaposlovanja, medtem ko imajo vprašanja o izobraževanju in usposabljanju le dopolnilni pomen in niso podrobna. Glede na velikost vzorca so podatki pogosto tudi premalo zanesljivi, neprimerno pa je tudi časovno zajetje, saj zajema le izobraževanje v zadnjih štirih tednih pred anketiranjem. Kljub temu anketa zagotavlja podatke o udeležbi v izobraževanju in usposabljanju glede na stopnjo in vrsto ter podatke o doseženi stopnji izobrazbe.

V drugem četrtletju 2003 je bil anketi o delovni sili dodan ad hoc modul o vseživljenjskem učenju. Prioritetna so bila vprašanja o učnih aktivnostih v povezavi s situacijo na trgu delovne sile. Modul je vključeval globalna vprašanja o udeležbi za posameznika ter za posamezne učne aktivnosti, v katerih je sodeloval – ločeno za formalno in neformalno izobraževanje in priložnostno učenje. Statistični urad Slovenije bo te podatke objavil v letu 2004.

Opis raziskave je v Prilogi 5.

f) Anketa o porabi časa

Anketa je namenjena zbiranju podatkov o času, namenjenem za različne aktivnosti, med njimi tudi za izobraževanje in učenje. Je primeren vir podatkov o vseh vrstah izobraževanja in učenja, saj omogoča primerljivost glede na to, da je skupna razsežnost čas (merjen v urah). Po drugi strani pa ta podatek ponazarja zgolj količino, ne pa tudi kakovosti izobraževanja in učenja, zato je njegov pomen omejen.

Opis raziskave je v Prilogi 6.

g) Anketa o porabi gospodinjestev

Namen ankete je spoznati raven in sestavo osebne porabe v gospodinjestvih v celoti ter po posameznih socialno-ekonomskih kategorijah. Gre za mednarodno poenoteno raziskavo o izdatkih, dohodkih in drugih elementih življenjske ravni gospodinjestev v zadnjih dvanajstih mesecih.

Vse tri zadnje omenjene ankete temeljijo na vzorcih, poleg tega niso primarno namenjene spremljanju izobraževanja in usposabljanja, zato so podatki temu primerno nepopolni.

Opis raziskave je v Prilogi 7.

h) Popis

Predstavlja enega od najpomembnejših virov mednarodno primerljivih demografskih in socialnih podatkov tako na regionalni kot na globalni ravni, obenem pa tudi pomemben vir podatkov o doseženi izobrazbi, izobraževanju in usposabljanju prebivalstva. Popis prebivalstva poteka vsakih deset let in zajame celotno populacijo Slovenije, prvi popis je bil izpeljan leta 1991, drugi pa spomladi leta 2002. Nekateri osnovni podatki so že na voljo, podrobnejši pa bodo predstavljeni v letu 2004.

Žal v zadnji popis niso bile vključene pobude za izpopolnitev vprašalnika, ki bi zagotovile tudi bolj kakovostno informacijo o splošnem neformalnem izobraževanju odraslih.

Opis raziskave je v Prilogi 8.

IV.1.4 Splošno neformalno izobraževanje odraslih v drugih resorjih

i) Kultura

Delno se vzgojno-izobraževalna dejavnost na področju kulture zajame že v statističnem poročilu izvajalcev nadaljnega izobraževanja pa tudi z neposrednima raziskavama o delovanju:

- kulturnih domov, zavodov za kulturo ter drugih organizatorjev kulture,
- muzejev in muzejskih zbirk.

Opis raziskav je v Prilogah 9 in 10.

j) Socialna varnost

Centri za socialno delo poleg svoje temeljne dejavnosti vse več pozornosti namenjajo tudi različnim dodatnim dejavnostim, kot so mladinske delavnice, pomoč po telefonu, učne pomoči, skupine za samopomoč mladim, starejšim, staršem in drugim. Podatke o teh dejavnostih javljajo v Statističnem vprašalniku o uporabnikih socialno-varstvenih storitev in denarnih dajatev centrov za socialno delo

Opis raziskave je v Prilogi 11.

IV.2 Raziskave in evidence izven statističnega sistema informacij

Ti raziskave in evidence so parcialni vir podatkov, saj pokrivajo le določene podsisteme splošnega neformalnega izobraževanja v Sloveniji.

IV.2.1 Splošno neformalno izobraževanje odraslih – področje izobraževanja

a) **Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport** preko letnih poročil izvajalcev izobraževanja spremlja le realizacijo izobraževalnih programov in dejavnosti splošnega neformalnega izobraževanja odraslih, ki jih na podlagi javnega razpisa sofinancirajo s sredstvi iz državnega proračuna. Za leto 2003 je razpis obsegal:

A. Splošno izobraževanje odraslih:

1. Izobraževanje po programu UŽU MI " Most do izobrazbe "
2. Izobraževanje po programu UŽU BIPS "Beremo in pišemo skupaj "
3. Študijski krožki
4. Izobraževanje za aktivno državljanstvo
5. Izobraževanje starejših odraslih

6. Računalniško opismenjevanje odraslih
7. Izobraževanje za odrasle s posebnimi potrebami
8. Izobraževanje za potrebe manjšin in Romov

B. Infrastrukturne dejavnosti v izobraževanju odraslih:

1. Dejavnost delujočih lokalnih svetovalnih središč v izobraževanju odraslih - ISIO
2. Dejavnost delujočih splošnoizobraževalnih središč za samostojno učenje
3. Dejavnost delujočih regionalnih borz znanja in osrednje borze znanja
4. Projekt Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje POKI
5. Koordinacija prireditev v Tednu vseživljenjskega učenja
6. Prireditve v Tednu vseživljenjskega učenja
7. Projekti vključevanja v programe Evropske unije

Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport v okviru Službe za kadrovske in upravne zadeve v šolstvu načrtuje, spremlja in koordinira stalno strokovno spopolnjevanje in svetovanje in tudi natančno spremlja in analizira njegovo realizacijo²³. Zlasti skupina programov 'širša strokovna področja' zadeva področje splošnega neformalnega izobraževanja odraslih.

- b) **Andragoški center Slovenije** spremlja podatke o določenih oblikah splošnega neformalnega izobraževanja odraslih v okviru različnih projektov in nalog (podrobnejši opisi teh evidenc/raziskav so v prilogi):
- podatki o izvajalski in programski ponudbi splošnega neformalnega izobraževanja odraslih: **Pregled ponudbe izobraževanja in učenja za odrasle v Sloveniji** za dano šolsko leto (glej Prilogo 12),
  - podatki o delovanju in razvoju **študijskih krožkov in bralnih študijskih krožkov** (glej Prilogo 13),
  - podatki o izpeljavi promocijske prireditve **Teden vseživljenjskega učenja (TVU)** (glej Prilogo 14),
  - podatki o projektu **Projektno učenje za mlade (PUM)** (glej Prilogo 15),
  - podatki o delovanju **Borz znanja** (glej Prilogo 16),
  - podatki o **izobraževalni dejavnosti** Andragoškega centra, ki izvaja programe temeljnega andragoškega usposabljanja, programe za razvojne projekte Andragoškega centra Slovenije, specializirane programe izobraževanja za pridobitev certifikatov, informativna in izobraževalna srečanja za široko strokovno javnost (glej Prilogo 17).

Andragoški center Slovenije izpeljuje še druge projekte splošnega neformalnega izobraževanja, kot so na primer Usposabljanje za življenjsko uspešnost (UŽU) – Most do izobrazbe in UŽU – Beremo in pišemo skupaj, Središča za samostojno učenje (SSU), Beremo in pišemo skupaj (BIPS), Izobraževanje za demokracijo in podobne, oziroma spremlja njihovo izpeljavo v Sloveniji, zato predstavlja pomemben – četudi omejen – vir podatkov s tega področja.

V pripravi je poenotenje vprašalnikov, ki jih za gornje potrebe uporabljata Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport ter Andragoški center Slovenije.

- c) **Univerza za tretje življenjsko obdobje** je prostovoljsko organizirano izobraževalno gibanje za starejše odrasle. Podrobne statistične podatke o vključenosti odraslih v univerzo za tretje življenjsko obdobje in programski ponudbi spremlja univerza v Ljubljani, ki vodi statistiko o udeležencih in izobraževalnih programih že od same ustanovitve (glej Prilogo 18).

IV.2.2 Splošno neformalno izobraževanje odraslih v drugih resorjih

a) Kultura:

- **Ministrstvo za kulturo** preko letnih poročil izvajalcev spremlja le izpeljavo različnih kulturno-izobraževalnih programov in dejavnosti, ki jih naroča in sofinancira.
- **Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani** v skladu z Zakonom o knjižničarstvu spremlja delovanje knjižnic ter uradno vodi zbirko podatkov o knjižnicah.
- **Bibliotekarski izobraževalni center** redno spremlja izobraževalno dejavnost, namenjeno knjižničarjem in uporabnikom knjižnic.
- **Javni sklad RS za kulturne dejavnosti** spremlja izvajanje različnih dejavnosti na posameznih področjih v letnem poročilu, ki ga posreduje Ministrstvu za kulturo.

b) Zdravstvo:

- **Inštitut za varovanje zdravja RS**, oddelek za zdravstveno vzgojo redno spremlja podatke o zdravstveno-vzgojni dejavnosti v zdravstvenih organizacijah; različne oblike zdravstvenega prosvetljevanja in osveščanja posameznika ali skupin pri skrbi za lastno zdravje pa izvajajo tudi številna društva, zveze društev in druge organizacije

---

²³ O tem izdajo vsakoletno Analizo izpeljav programov stalnega strokovnega spopolnjevanja v posameznem šolskem letu.

na področju zdravstva; enotnega in sistematičnega sistema spremljanja in vodenja zdravstveno-vzgojnih dejavnosti teh izvajalcev nimajo.

- **Rdeči križ Slovenije** in njegova območna združenja spremljajo izobraževalne dejavnosti v internih poročilih.

c) Delo, družina in socialne zadeve:

- **Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve** podpira splošno neformalno izobraževanje odraslih brezposelnih, zaposlenih in drugih ciljnih skupin, vendar podrobnih statističnih podatkov o tem sami ne vodijo, saj je za to pooblaščen uradna statistika.
- **Zavod RS za zaposlovanje** uresničuje programe ukrepov aktivne politike zaposlovanja, kjer je posebna pozornost namenjena mladim brezposelnim, starim do 26 let, brezposelnim brez poklicne oziroma strokovne izobrazbe oziroma z neustrezno izobrazbo glede na potrebe na trgu dela, dolgotrajno brezposelnim in težje zaposljivim osebam. Spremlja gibanje registrirane brezposelnosti v Sloveniji, izvajanje programov in ukrepov na področju zaposlovanja ter vodi podatke o vključenih brezposelnih osebah v programe izobraževanja in usposabljanja (starost, spol, stopnjo izobrazbe, trajanje brezposelnosti). Pregled opravljenih aktivnosti na vseh področjih delovanja predstavi v letnih poročilih.
- **Center za poklicno izobraževanje**, Nacionalno informacijsko središče za poklicne kvalifikacije zagotavlja informacije o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah različnim ciljnim skupinam – med drugim gre tudi za pridobitev neformalno pridobljenih temeljnih spretnosti.

d) Kmetijstvo

- Ena od dejavnosti **Zavoda za gozdove Slovenije** je tudi izobraževanje in usposabljanje lastnikov gozdov ter stiki z javnostjo, ki so namenjeni popularizaciji problematike gozdov in gozdarstva. Zavod sistematično spremlja podatke o številu teh dejavnosti, o izobraževalnih programih in udeležencih izobraževanj.
- Na **Kmetijsko gozdarski zbornici** izvajajo izobraževanje in usposabljanje kmetov in njihovih družin. Od leta 1996 dalje so na voljo podatki o: številu predavanj za kmete, kmečke žene in mladino, število udeležencev izobraževanj, ločeno za kmete, kmečke ženske in podeželsko mladino, kraj izvajanja predavanj, število osebnih svetovanj po telefonu, obisk kmetij, obiski kmetov pri svetovalcu.
- Na **Kmetijsko gozdarski zbornici** izvajajo izobraževanje in usposabljanje kmetov in njihovih družin; Od leta 1996 dalje so na voljo podatki o številu predavanj za kmete, kmečke žene in mladino, število udeležencev izobraževanj, ločeno za kmete, kmečke

ženske in podeželsko mladino, kraj izvajanja predavanj, število osebnih svetovanj po telefonu, obisk kmetij, obiski kmetov pri svetovalcu.

e) Varstvo okolja

- **Ministrstvo za okolje in prostor** preko vsakoletnih javnih razpisov redno sofinancira projekte in različne akcije, namenjene okoljskemu informiranju, ozaveščanju in izobraževanju.
- **Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo (REC)** podpira proces varstva okolja, narave in trajnostnega razvoja; vodijo tudi bazo podatkov o okoljskih nevladnih organizacijah.
- **Zveza ekoloških gibanj Slovenije** organizira in izvaja številne aktivnosti na področju okoljskega ozaveščanja in izobraževanja mladih in odraslih.

Informacij o izobraževalni dejavnosti nobena od naštetih institucij ne zbira redno in sistematično.

f) Informacijska tehnologija

- **Statistični urad RS** na osnovi dveh, že prej omenjenih raziskav - o izvajalcih nadaljnjega izobraževanja odraslih (ŠOL-NAD) ter o izobraževanju in usposabljanju zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah (ŠOL-ZAP) zbira podatke posebej za dve področji po klasifikaciji ISCED '97, in sicer Računalništvo in Uporabno računalništvo.
- **Fakulteta za družbene vede**, raziskava **Raba interneta v Sloveniji (RIS)** je že pet let pomemben vir podatkov o razširjenosti interneta in sorodnih informacijskih tehnologij v sodobni družbi.
- **Andragoški center Slovenije** je leta 2001 opravil raziskavo o računalniškem opismenjevanju odraslih v Sloveniji, katere cilj je bil proučiti, kakšno je stanje in kakšni ukrepi so potrebni za zviševanje ravni informacijske in komunikacijske tehnološke pismenosti odraslih v Sloveniji

g) Druga področja:

- **Zveza potrošnikov Slovenije** osvešča in izobražuje potrošnike in jim svetuje – redno spremlja podatke o svetovanju.
- **Turistična zveza Slovenije** informira, osvešča in izobražuje prebivalstvo o temah s področja turizma ter izobražuje in spopolnjuje ljudi za delo na področju turizma. Podatke o tem spremlja občasno in le v interne namene.

- **Gasilska zveza Slovenije opravlja** tudi izobraževalno dejavnost in zagotavlja ustrezno usposobljenost vseh članov gasilskih organizacij. Dostopni so podatki o številu tečajev, številu prijavljenih tečajnikov, številu tečajnikov, ki so tečaje uspešno opravili in številu tečajnikov v posameznih obdobjih usposabljanja v skladu z razpisom Gasilke zveze Slovenije.
- **Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS)** med drugim tudi informira člane o izobraževalnih dejavnostih doma in v tujini in organizira izobraževalne projekte (seminarje, delavnice, predavanja ipd.); sistema spremljanja še nima.
- **Planinska zveza Slovenije** se med drugim ukvarja tudi z vzgojo in izobraževanjem članov o planinstvu kot načinu življenja in odgovornem obnašanju v gorah. Podatke o številnih vzgojno-izobraževalnih akcijah spremljajo in jih prikazujejo v internih poročilih.
- **Jamarska zveza Slovenije** organizira in izvaja izobraževalne dejavnosti za člane jamarskih društev: od osnovnega usposabljanja obiskovalcev jam do bolj specialističnih usposabljanj za jamarske reševalce in pripravnike. Vodijo podatke o številu izobraževanj in številu udeležencev, njihovi starosti in spolu; te podatke prikazujejo v internih poročilih.
- **Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu RS** izvaja predvsem akcije in programe, namenjene prometni vzgoji otrok in mladostnikov, staršev in najšibkejših skupin udeležencev v prometu ter akcije, ki opozarjajo na najpomembnejše dejavnike tveganja v prometu. Število udeležencev podrobno spremljajo le pri programu »Vadba varne vožnje«, kjer udeležencem, ki so program uspešno končali, izdajo licenco.

IV.3 Nacionalni raziskovalni projekti

IV.3.1 Pismenosti odraslih in udeležba v izobraževanju

Slovenija je bila leta 1998 kot ena od devetih sodelujočih držav vključena v drugo mednarodno raziskavo 'Pismenost odraslih in udeležba v izobraževanju'²⁴, ki sta jo vodila Kanadski urad za statistiko (Statistics Canada) in Inštitut za testiranje v izobraževanju s Princetona v ZDA (Education Testing Service), podprle pa so jo tudi mednarodne organizacije (OECD, Eurostat in Unesco). Raziskava, ki jo je izpeljal Andragoški center Slovenije, je preučevala raven računske, besedilne in dokumentacijske pismenosti odraslih v

²⁴ International Adult Literacy Survey (IALS)

starosti od 16 do 65 let v povezavi s socio-demografskimi in ekonomskimi značilnostmi ter stopnjo in značilnostmi udeležbe odraslih v izobraževanju v določenem časovnem obdobju (dvanajstih mesecih) na mednarodni in nacionalni ravni. Metodologija raziskave je bila prilagojena za testiranje pisnih spretnosti na velikem vzorcu prebivalstva in je omogočala veljavne in zanesljive ocene problema v populaciji odraslih v Sloveniji kot tudi mednarodne primerjave.

Pomemben dejavnik, ki vpliva na ohranjanje in razvijanje pisnih spretnosti v odrasli dobi, je izobraževanje po končanem šolanju, zato je bil namen nacionalne raziskave 'Udeležba prebivalcev Slovenije v izobraževanju odraslih', opravljene na istem vzorcu populacije, ugotoviti stanje in trende vključenosti odraslih v izobraževanje v Sloveniji ter preučiti družbene in demografske dejavnike, ki na to vplivajo (glej Prilogo 19). Raziskan je bil fenomen participacije odraslih v organiziranih programih izobraževanja v vseh segmentih družbe, v različnih časovnih obdobjih ter v nacionalnem kot tudi mednarodnem kontekstu. Obravnavani so bili dejavniki, ki spodbujajo ali ovirajo odraslim dostop do izobraževalnih dejavnosti, ter identificirane bolj problematične kategorije odraslih, ki sodelujejo v manjšem obsegu ali pa sploh ne sodelujejo pri izobraževanju. Na podlagi teh dejavnikov so bili predlagani mehanizmi in ukrepi, ki odraslim olajšujejo dostop do izobraževanja ter zmanjšujejo razkorak med izobraževalno privilegiranimi in izobraževalno deprivilegiranimi.

IV.3.2 Pismenost in ključne življenjske veščine odraslih v družbi znanja

Pripravlja se nova raziskava z naslovom 'Pismenost in ključne življenjske veščine odraslih v družbi znanja: Družbeno skupinski vplivi udeležbe odraslih v izobraževanju kot dejavnik razvoja družbe znanja', ki jo bo prav tako izpeljal Andragoški center Slovenije. Njeni rezultati bodo primerljivi z rezultati raziskav Odrasli prebivalci Slovenije v izobraževanju (1987) in Udeležba prebivalcev Slovenije v izobraževanju odraslih (1998), vprašalnik pa bo dopolnjen z nekaterimi vprašanji iz raziskave Adult Literacy and Lifeskills Survey²⁵. Namen projekta je opredeliti vplive oziroma učinke, ki jih ima pripadnost različnim socioekonomskim skupinam na udeležbo posameznikov v izobraževanju odraslih, ter posledično oblikovati strategijo ter ponuditi ukrepe za višjo udeležbo odraslih v izobraževalnih procesih in s tem promovirati koncept vseživljenjskega učenja za vsakogar, kar bi spodbudilo sprotno prilagajanje spretnosti odraslih njihovim potrebam v globalni družbi.

---

²⁵ Mednarodna raziskava o pismenosti, ki je bila v nekaterih državah OECD izpeljana v letu 2003.

Na osnovi telefonskega anketiranja reprezentativnega vzorca (3.000 oseb) bodo v raziskavo vključeni odrasli, stari 16-64 let s poudarkom na ciljnih skupinah, ki so izobraževalno v podrejenem položaju, npr.: manj izobraženi, starejši odrasli, odrasli z nižjim delovnim statusom, brezposelni in iskalci dela. Referenčno obdobje bo leto 2003.

IV.3.3 Ciljno raziskovalna projekta na temo kazalnikov na področju izobraževanja

Naj na tem mestu omenimo še dva ciljno-raziskovalna projekta:

- Dejavniki in indikatorji razvoja na znanju temelječe (slovenske) družbe; nosilec: Inštitut za ekonomska raziskovanja;
- Metodološka priprava mednarodno primerljivih kazalnikov spremljanja razvoja vzgoje in izobraževanja v R Sloveniji; nosilec: Pedagoški inštitut

Izsledki obeh projektov bodo morda uporabni tudi za področje spremljanja splošnega neformalnega izobraževanja.

V. PREDLOG KAZALNIKOV URESNIČEVANJA CILJEV NA PODROČJU SPLOŠNEGA NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH V SLOVENIJI

Sheerens in drugi avtorji v raziskavi o vidikih kakovosti v izobraževanju²⁶ opredeljujejo več načinov spremljanja in merjenja uspešnosti (kakovosti) izobraževalnega sistema, predstavljenega s proizvodnim modelom:

- vidik produktivnosti, ki se osredotoča na izhode/dosežke in dolgoročne učinke sistema ter njihov prispevek k uresničevanju zastavljenih ciljev;
- instrumentalni vidik, ki se osredotoča na kontekst, vhode in proces, torej na to, kako je izobraževanje umeščeno in organizirano, da bi z razpoložljivimi vhodi doseglo načrtovane izhode;
- vidik adaptivnosti, ki presega gledanje, *'kako početi stvari pravilno'* in se osredotoča na vprašanje, *'kako početi prave stvari'* – poudarek je torej na kritični analizi zastavljenih ciljev izobraževanja;
- vidik učinkovitosti, ki ugotavlja relacijo med izhodi in vhodi;
- vidik enakosti, ki se ukvarja z enakomerno porazdelitvijo izhodov, procesov in vhodov na vse ciljne skupine udeležencev v izobraževanju;
- vidik razčlenjenosti, ki obravnava vsak element sistema izobraževanja zase ter presoja, ali se manifestira na sprejemljiv način oziroma na sprejemljivi ravni.

V nadaljevanju bomo našteali nekaj predlogov kazalnikov za posamezne vidike merjenja uspešnosti splošnega neformalnega izobraževanja ter njihove potencialne podatkovne vire. Nekateri od predlaganih kazalnikov so vezani na razvoj in prvo izpeljavo evropske raziskave o izobraževanju odraslih, drugi so vezani na nacionalni raziskovalni projekt Pismenost odraslih in udeležba v izobraževanju iz leta 1998, ki (še) ni doživel svoje ponovitve. Kaže se tudi razlika med kazalniki, ki temeljijo na anketiranju posameznikov ter tistimi, kjer so vir podatkov institucije. Pri slednjih včasih manjkajo demografski podatki o udeležencih, obstaja nevarnost dvojnega (oziroma večkratnega) štetja udeležencev in težko je zajeti vse institucije, ki delujejo na področju splošnega neformalnega izobraževanja. Kot bistveni pogoj za oblikovanje kazalnikov pa se kaže tudi razvoj sistema klasifikacij in tipologij na nacionalni oziroma mednarodni ravni, zato da bo sploh možno spremljati posamezna področja tega (pod)sistema in vpeljati vsebinske razsežnosti strategije vseživljenjskega učenja.

Referenčne ravni za predlagane kazalnike so ciljne vrednosti, opredeljene v Nacionalnem programu za izobraževanje odraslih.

---

²⁶ J. Sheerens et al.: Benchmarking the Quality of Education. 2002

Tabela 3: Model sistema splošnega neformalnega izobraževanja – Kazalniki

Kazalnik(i) vhodov:	Vir podatkov:
Izobrazbena struktura odraslih (25 do 64 let) vključenih v splošno neformalno izobraževanje, po starostnih skupinah in spolu, zaposlitvenem statusu in drugih atributih ter po ciljnih skupinah (glej stran 18 in 19)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *Raziskava o izobraževanju odraslih ali ▪ Anketa o delovni sili ali ▪ Popis
Delež odraslih, starih 25 do 64 let, z zaključeno manj kot 4-letno srednješolsko izobrazbo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *Raziskava o izobraževanju odraslih ali ▪ Anketa o delovni sili ali ▪ Popis
Delež mlajših odraslih, ki imajo manj kot 4-letno srednješolsko izobrazbo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *Raziskava o izobraževanju odraslih ali ▪ Anketa o delovni sili ali ▪ Popis
Razmerje povečanja udeležbe populacije z manj kot srednješolsko izobrazbo in populacije z najmanj srednješolsko izobrazbo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *Raziskava o izobraževanju odraslih ali ▪ Anketa o delovni sili ali ▪ Popis
Število strokovnih delavcev na področju splošnega neformalnega izobraževanja v primerjavi s številom prebivalstva, starega 25 do 64 let, po regijah glede na nacionalno povprečje in glede na Ljubljansko regijo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *UOE zbirka podatkov ali ▪ Evidence Andragoškega centra Slovenije – Izobraževalna dejavnost, projekti ŠK, PUM ipd.
Obseg javnih sredstev za splošno neformalno izobraževanje kot % BDP	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *UOE zbirka podatkov ali ▪ Državni proračun
Obseg javnih sredstev za splošno neformalno izobraževanje po posameznih resorjih	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *UOE zbirka podatkov ali ▪ Državni proračun
Delež javnih sredstev za splošno neformalno izobraževanje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *UOE zbirka podatkov ali ▪ Državni proračun
Delež sredstev posameznikov za splošno neformalno izobraževanje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *Raziskava o izobraževanju odraslih ali ▪ *UOE zbirka podatkov ali ▪ Anketa o porabi gospodinjstev
Delež sredstev delodajalcev za splošno neformalno izobraževanje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah

*Raziskava v tem trenutku še ni vpeljana oziroma ne omogoča pridobitve vseh podatkov.

Kazalnik(i) procesa:	Vir podatkov:
Gibanje števila programov splošnega neformalnega izobraževanja v primerjavi s številom odraslih, starih 25 do 64 let, <u>po vrstah programov</u> glede na nacionalno povprečje in število v Ljubljanski regiji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Vidik ponudbe:</u> Pregled izobraževanja odraslih v Sloveniji ▪ <u>Vidik realizacije:</u> <ul style="list-style-type: none"> ○ *Raziskava o izobraževanju odraslih ali ○ Statistično poročilo izvajalcev nadaljnega izobraževanja in usposabljanja (nevarnost dvojnega štetja) in ○ Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah (nevarnost dvojnega štetja) <p><u>Pogoj:</u> razvita ustrezna klasifikacija izobraževalnih programov oziroma učnih aktivnosti!</p>
Gibanje števila programov splošnega neformalnega izobraževanja v primerjavi s številom odraslih, starih 25 do 64 let, <u>po regijah</u> glede na nacionalno povprečje in število v Ljubljanski regiji	
Število izvajalcev splošnega neformalnega izobraževanja v primerjavi s številom odraslih, starih 25 do 64 let, po regijah glede na nacionalno povprečje in število v Ljubljanski regiji	
Deleži izobraževalnih programov/učnih aktivnosti po posameznih ključnih področjih splošnega neformalnega izobraževanja (po NPIO)	
Delež učnih aktivnosti znotraj splošnega	

neformalnega izobraževanja, ki potekajo kot učenje na daljavo	
Število svetovalnih dogodkov na temo splošnega neformalnega izobraževanja v primerjavi s številom prebivalcev, starih 25 do 64 let, po regijah glede na nacionalno povprečje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raziskave in evidence izven statističnega sistema

*Raziskava v tem trenutku še ni vpeljana.

Kazalnik(i) izhodov/dosežkov/učinkov:	Vir podatkov:
Stopnja udeležbe odraslih (25 do 64 let) v splošnem neformalnem izobraževanju (po starostnih skupinah, spolu, stopnji dosežene izobrazbe in drugih atributih ter po ciljnih skupinah)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *Raziskava o izobraževanju odraslih ali ▪ Anketa o delovni sili ali ▪ Popis ali ▪ *UOE zbirka podatkov ali ▪ **raziskava Udeležba prebivalcev Slovenije v izobraževanju odraslih ali ▪ Statistično poročilo izvajalcev nadaljnega izobraževanja in usposabljanja (nevarnost dvojnega štetja) in ▪ Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah (nevarnost dvojnega štetja) in ▪ druge našteje raziskave ter evidence, ki beležijo število udeležencev. (nevarnost dvojnega štetja).
Stopnja udeležbe odraslih (25 do 64 let) po posameznih <u>področjih</u> splošnega neformalnega izobraževanja kot jih opredeljuje NPIO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *Raziskava o izobraževanju odraslih ali ▪ **raziskava Udeležba prebivalcev Slovenije v izobraževanju odraslih Anketa o delovni sili ali ▪ Statistično poročilo izvajalcev nadaljnega izobraževanja in usposabljanja in ▪ Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah
Gibanje števila ur udeležbe odraslih (25 do 64 let) v programih splošnega neformalnega izobraževanja po starosti, spolu, izobrazbi in po vrsti programov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ *Raziskava o izobraževanju odraslih ali ▪ **raziskava Udeležba prebivalcev Slovenije v izobraževanju odraslih Anketa o delovni sili ali ▪ Statistično poročilo izvajalcev nadaljnega izobraževanja in usposabljanja in ▪ Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah
Pismenost odraslih glede na različne demografske dejavnike	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ***Pismenost in udeležba odraslih v izobraževanju
Delež odraslih – udeležencev splošnega neformalnega izobraževanja, ki nadaljujejo izobraževanje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nova longitudinalna raziskava – spremljanje individualne izobraževalne poti izbranega vzorca posameznikov

*Raziskava v tem trenutku še ni vpeljana oziroma ne omogoča pridobitve vseh podatkov.

**Nacionalna raziskava iz leta 1998

***Mednarodna raziskava iz leta 1998, nacionalna raziskava načrtovana v letu 2008.

Predlagani kazalniki so le začetni nabor instrumentov za merjenje uresničevanja ciljev NPIO na prvem prednostnem področju. Nadaljnjim aktivnostim na področju priprave letnih načrtov (in ciljev) NPIO ter izgradnje informacijske in druge strokovne podpore pri spremljanju njihovega uresničevanja pa je prepuščena opredelitev dodatnih kazalnikov ter njihova operacionalizacija v smislu vidikov, omenjenih na začetku tega poglavja.

VI. ZAKLJUČKI

1. Splošno neformalno izobraževanje pokriva raznovrstna področja človekovega učenja in delovanja, zato velikokrat sega onkraj sektorja izobraževanja in usposabljanja v resorje, kjer ima drugoten pomen in ga je zato težko identificirati, kaj šele spremljati. Iz tega razloga moramo zaključiti, da prvega prednostnega področja NPIO v tej fazi ni mogoče zajeti v celoti. V tej raziskovalni nalogi smo zato po naših najboljših strokovnih močeh in v skladu s stopnjo razvoja drugih dogajanj, ki na problematiko neposredno ali posredno vplivajo (dogajanja v zvezi s sprejetjem NPIO, dogajanja na evropski ravni, razvoj novih metodologij in klasifikacij), oblikovali začetni model, ki se bo – tako kar zadeve njegove subjekte oziroma poročevalce (zlasti ko gre za institucije, izvajalke splošnega neformalnega izobraževanja) kot tudi vsebine (okolje, vhod, proces, izhod in učinki sistema) – stalno dopolnjeval.
2. Če izvzamemo načrtovano evropsko raziskavo o izobraževanju odraslih, ni celovitega vira podatkov o splošnem neformalnem izobraževanju odraslih (še zlasti, če upoštevamo vsebinsko razsežnost strategije vseživljenjskega učenja), zato je treba upoštevati več virov oziroma raziskav, anket, evidenc ipd. – tako statističnih kot tudi tistih, pridobljenih izven nacionalnega statističnega sistema. Značilnost le-teh pa sta njihov parcialni vidik ter odsotnost t.i. skupnih imenovalcev (definicij).
3. Informacij, pridobljenih iz različnih podatkovnih virov (na primer število udeležencev v najrazličnejših izobraževalnih programih in drugih učnih aktivnostih v okviru splošnega neformalnega izobraževanja), zato ni mogoče preprosto seštevati²⁷, saj gre za različne oblike in vrste izobraževanja z različno dolžino trajanja, vsebino in učinki. Te razlike je treba priznati in pridobljene podatke smiselno strukturirati.
4. Tako kot bodo po eni plati strukturirani pridobljeni podatki o splošnem neformalnem izobraževanju, tako bo po drugi plati potrebno v letnih programih za uresničevanje NPIO strukturirati tudi operativne cilje na prvem prednostnem področju NPIO, zato da bo spremljanje njihovega uresničevanja omogočalo izračun primernih kazalnikov. Še več, poleg bolj smiselnega in korektnega spremljanja bo iz takega prikaza razvidna tudi pristojnost posameznih resorjev, (so)odgovornih za razvoj splošnega neformalnega

---

²⁷ Po mnenju mnogih strokovnjakov bi bilo najzanesljivejše skupno merilo udeležbe v splošnem neformalnem izobraževanju odraslih število ur vključenosti v učnih aktivnostih. V Strokovnih podlagah za NPIO (ACS, 1998-1999) je bil postavljen minimalni obseg trajanja izobraževalnega programa 15 ur. V raziskavi IALS (OECD, 2000) so kot udeležbo v izobraževanju odraslih šteli le izobraževanje, ki traja 6 ur in več.

izobraževanja v državi. Pri tem imamo v mislih področje kulture, varstva okolja, dela in socialnih zadev, zdravstva, kmetijstva, informacijske tehnologije ter nekatere druge resorje, ki v te namene zagotavljajo javne vire.

5. Tako kot bi moral biti razvoj splošnega neformalnega izobraževanja v Sloveniji skupna odgovornost več ministrstev, tako bi morala le-ta prevzeti tudi obvezo sistematičnega spremljanja uresničevanja ciljev. Gre za ministrstva, ki (1) imajo sprejete nacionalne programe in (2) tista, ki imajo v svoji zakonodaji opredeljeno tudi področje izobraževanja odraslih; (3) sem sodijo tudi vsi subjekti na nacionalni ravni, ki v okviru javnih razpisov za pospeševanje svojih dejavnosti namenjajo sredstva (tudi) za splošno neformalno izobraževanje odraslih.
6. Da bo zagotovljena mednarodna (na ravni EU) primerljivost kazalnikov za področje (splošnega neformalnega) izobraževanja odraslih, bo treba počakati na prve rezultate raziskave o izobraževanju odraslih, saj je velika večina zdajšnjih evropskih kazalnikov in standardov omejena na formalno izobraževanje mladine, morebitni nacionalni viri s področja izobraževanja odraslih pa med seboj niso primerljivi.
7. Evropska raziskava o izobraževanju odraslih bo na daljši rok optimalni vir (mednarodno primerljivih) podatkov o izobraževanju odraslih in s tem tudi o splošnem neformalnem izobraževanju, saj bo z njo mogoče zbrati podatke o posamezniku, udeležbi in dostopu ter učnih aktivnostih za vse tri vrste izobraževanja in učenja. Kljub temu želimo opozoriti, da se omejuje predvsem na podatke, ki bodo omogočali pridobivanje kazalnikov za vhode in proces, ne pa za dosežene ravni znanja in spretnosti ter širše in dolgoročne učinke izobraževanja in učenja. Slednje bo treba tudi v prihodnje pridobivati z ustreznimi, po možnosti longitudinalnimi raziskavami na nacionalni in mednarodni ravni pa tudi s študijami primerov.
8. Za potrebe razlikovanja udeležbe v formalnem in neformalnem izobraževanju ter priložnostnem učenju ter razlikovanja udeležbe v splošnem neformalnem izobraževanju ter neformalnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju odraslih so ključnega pomena prizadevanja za pridobitev klasifikacije učnih aktivnosti, temelječe na ISCED '97 (na evropski ravni - sodelovanje med Eurostatom, OECD in UNESCO ter na nacionalni ravni - nacionalna standardna klasifikacija izobraževanja oziroma novi nacionalni sistem klasifikacij na področju izobraževanja).

9. Postopek spremljanja uresničevanja ciljev na prvem prednostnem področju NPIO je treba konkretizirati v fazi prizadevanj za oblikovanje letnih programov uresničevanja NPIO. Vključiti ga je treba tudi v prizadevanja za razvoj informacijskega sistema izobraževanja v okviru Ministrstva za šolstvo, znanost in šport (v sodelovanju s Statističnim uradom RS in drugimi zainteresiranimi in odgovornimi strankami).

10. Prav zaradi omejenosti količinskih podatkov in kazalnikov, s katerimi bi lahko celovito spremljali uresničevanje ciljev NPIO na prvem prednostnem področju, predlagamo, da se – podobno kot na ravni Evropske unije, kjer se uveljavlja v uvodnem poglavju omenjena 'odprta metoda usklajevanja' – za ilustracijo razvoja področja uporablja tudi primere dobre prakse in poročila strokovnjakov.

11. Naj na koncu izrazimo mnenje, da je pri oblikovanju celostnega sistema spremljanja uresničevanja ciljev Nacionalnega programa izobraževanja odraslih vsekakor potrebno in smiselno upoštevati usmeritve, ki nastajajo na evropski ravni in zagotavljajo primerljivost podatkov, informacij, kazalnikov pa tudi standardov. Po drugi strani pa želimo opozoriti na pomen nacionalnih raziskav, saj včasih le na ta način lahko zajamemo specifične lastnosti našega sistema izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja. Le informacijska podpora, ki bo upoštevala našo vpetost v Evropo in širše, po drugi plati pa ščitila narodu lasten jezik, kulturo, izobraževanje in učenje ter druge vidike naše identitete, bo zagotavljala trdne osnove za strokovne in politične odločitve na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

VII. VIRI

1. Commission of the European Communities (2001), Communication from the Commission, Structural Indicators, COM(2001) 619 final, Brussels, 30.10.2001
2. Commission of the European Communities (2002), Communication from the Commission to the Spring European Council in Barcelona, The Lisbon Strategy - Making Change Happen, COM(2002) 14 final, Brussels, 15.1.2002
3. Commission of the European Communities (2002a), Commission Staff Working Paper, The Lisbon Strategy - Making Change Happen, SEC(2002) 29/2,, Brussels, 24.1.2002
4. Commission of the European Communities (2002b), Annex 2 to the Commission Staff Working Paper, The Lisbon Strategy - Making Change Happen, SEC(2002) 29/2,, Brussels, 22.1.2002
5. Commission Staff Working Paper "Progress toward the Common Objectives in Education and Training. Indicators and Benchmarks" Brussels, 21.1. 2004
6. Communication from the Commission: Structural indicators, September 2000
7. Drofenik O. et al.: Nacionalni program izobraževanja odraslih. Strokovne podlage; zvezek 1 in 2, Andragoški center Slovenije, 1998-1999.
8. European Commission (2002), Structural Reforms in Candidate Countries, Trends, Challenges and the Lisbon Strategy, ECFIN/180/02-EN, Brussels, 11.3. 2002
9. European Commission (2002a), The Barcelona European Council, March 2002, Background Documents (http://europaeu.int/comm/barcelona_council/background_en.html)
10. Literacy in the Information Age. Final report of the International Adult Literacy Survey. OECD, 2000
11. Mesarović M.D., Y. Takahara: Abstract Systems Theory. Springer Verlag 1989 New York.
12. Nacionalni program izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji. Delovno gradivo, maj 2001, Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport
13. Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji (besedilo, h kateremu je dal Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih pozitivno mnenje na svoji 26. seji dne 17. decembra 2003)
14. Sheerens J. et al.: Benchmarking the Quality of Education. 2002
15. Sicherl, P (2002), Poročilo o razvoju – mnenje in sugestije glede krovnega sistema indikatorjev za spremljanje SGRS, IB revija 2-3/2002, UMAR, Ljubljana 2002
16. Spremljanje doseganja strateških ciljev izobraževanja odraslih do leta 2006. Konkurenčnost Slovenije 2001-2006: Andragoški center Slovenije, februar 2003, 122 str.

VIII. PRILOGE

Slika 1: Model 1. del – Udeleženci in programi

Slika 2: Model 2. del – Izvajalci

Slika 3: Model 3. del – Podpora, viri in vrednotenje

Priloga 1: Raziskava o izobraževanju odraslih

Priloga 2: UOE zbirka podatkov

Priloga 3: Statistično poročilo izvajalcev nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja

Priloga 4: Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v podjetjih

Priloga 5: Anketa o delovni sili

Priloga 6: Anketa o porabi časa

Priloga 7: Anketa o porabi gospodinjestev

Priloga 8: Popis prebivalstva, gospodinjestev in stanovanj

Priloga 9: Letno poročilo kulturnih domov in zavodov za kulturo ter drugih organizatorjev kulture

Priloga 10: Statistično poročilo muzejev in muzejskih zbirk

Priloga 11: Statistični vprašalnik o uporabnikih socialno-varstvenih storitev in denarnih dajatev centrov za socialno delo

Priloga 12: Pregled izobraževanja odraslih v Sloveniji

Priloga 13: Študijski krožki in Bralni študijski krožki

Priloga 14: Teden vseživljenjskega učenja

Priloga 15: Projektno učenje za mlajše odrasle

Priloga 16: Borza znanja

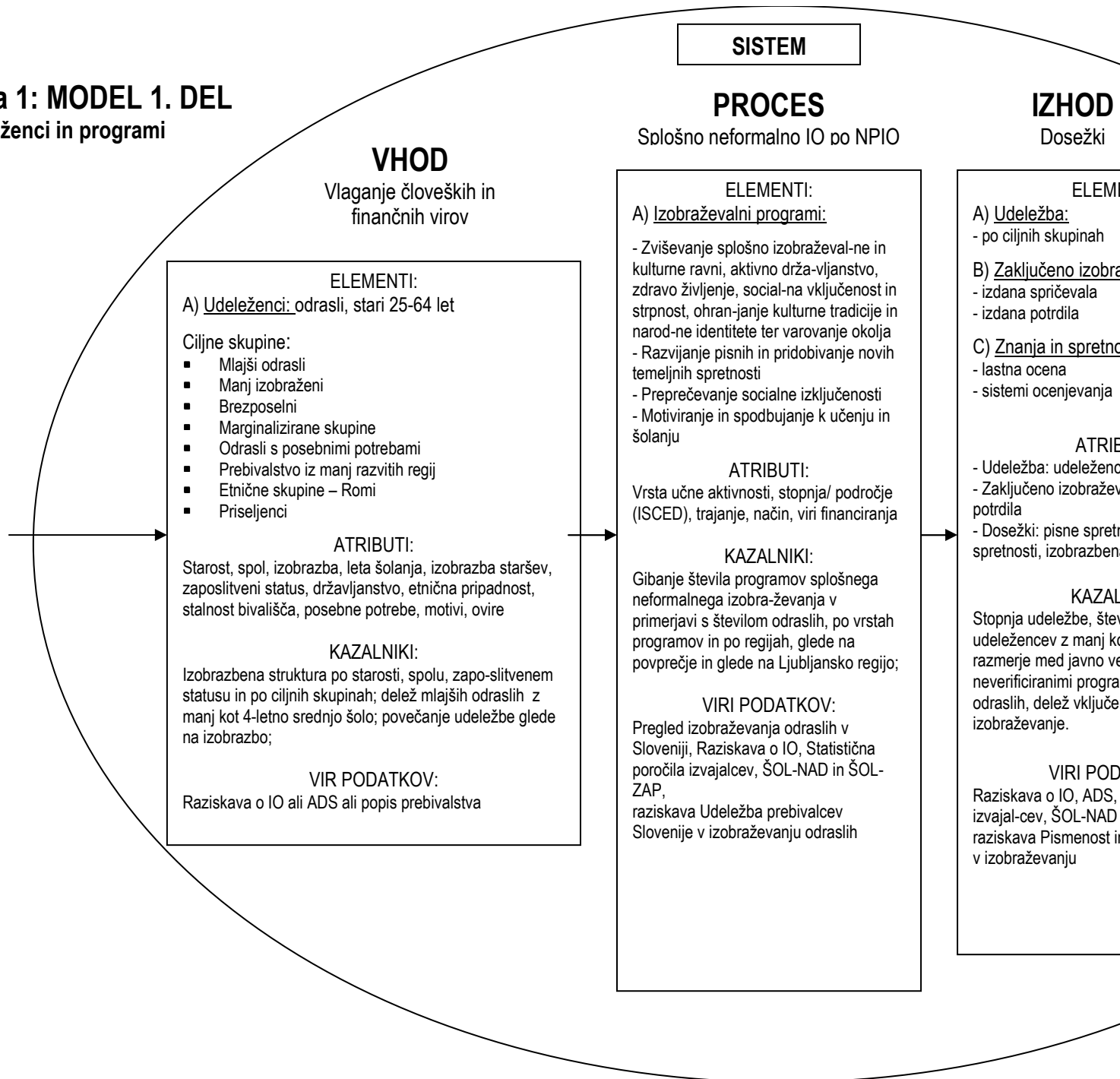
Priloga 17: Izobraževalna dejavnost ACS

Priloga 18: Univerze za tretje življenjsko obdobje

Priloga 19: Udeležba prebivalcev Slovenije v izobraževanju odraslih

Slika 1: MODEL 1. DEL
Udeleženci in programi

KONTEKST

Slika 2: MODEL 2. DEL
Izvajalci

KONTEKST

SISTEM

PROCES

Splošno neformalno IO po NPIO

IZHOD

Dosežki

VHOD

Vlaganje človeških in
finančnih virov

ELEMENTI:

B) Učitelji:

Učitelji, inštruktorji, mentorji, svetovalci in drugi strokovni sodelavci

ATRIBUTI:

- Vrsta: učitelji, mentorji, trenerji, svetovalci, programerji in drugi
- Število
- Strokovna usposobljenost
- Vrsta zaposlitve

KAZALNIKI:

Število strokovnih delavcev na področju splošnega neformalnega izobraževanja na prebivalstvo 25-64 po regijah, glede na povprečje in glede na Ljubljansko regijo

VIRI PODATKOV:

UOE zbirka podatkov ali evidence ACS (ŠK, PUM ipd)

ELEMENTI:

B) Izvajalske organizacije:

ATRIBUTI:

- Vrsta (javna mreža, koncesionariji, nevladne organizacije, društva, združenja idr.)
- Področje delovanja (izobraževanje, kultura, kmetijstvo ipd.)
- Prostorska razporeditev in dostopnost

KAZALNIKI:

- Število izvajalcev na področju splošnega neformalnega izobraževanja na število prebivalstva 25-64 po regijah, glede na povprečje in glede na Ljubljansko regijo
- Deleži izobraževalnih programov po ključnih področjih NPIO
- Priložnostno učenje
- Učenje na daljavo

VIRI PODATKOV:

Raziskava o izobraževanju odraslih, raziskave in evidence izven statističnega sistema

ELEMEN

D) Dostop do osnovne dejavnosti izobraževal

ATRIBU

- prehodnost v druge/izobraževanja in uspos

KAZAL

Delež učnih aktivnosti, učenje na daljavo
Število izobraževalnih

VIRI POD

Raziskava o izobražev

SISTEM

PROCES

Splošno neformalno IO po NPIO

IZHOD

Dosežki

VHOD

Vlaganje človeških in finančnih virov

ELEMENTI:

C) Finančni viri:

ATRIBUTI:

- Vrsta: država, delodajalci, posameznik
- Količina ali delež
- Modeli sofinanciranja

KAZALNIKI:

Obseg javnih sredstev za splošno neformalno izobraževanje (SNI) kot % BDP
 Obseg javnih sredstev za splošno neformalno izobraževanje po posameznih resorjih
 Delež javnih sredstev za SNI
 Delež sredstev posameznikov za SNI,
 Delež sredstev delodajalcev za SNI

VIRI PODATKOV:

UOE zbirka podatkov ali Državni proračun
 Raziskava o izobraževanju odraslih
 Anкета o porabi gospodinjestev,
 ŠOL-ZAP

ELEMENTI:

C) Informacijska in svetovalna dejavnostD) Promocijska in animacijska dejavnostE) Dejavnost ugotavljanja, vrednotenja in priznavanja znanja, pridobljenega v SNI

ATRIBUTI:

- Ad C)
 - Preglednost osnovnih podatkov o ponudbi in povpraševanju,
 - Področje svetovanja,
 - Število svetovalnih središč,
 - Geografska razpršenost in dostopnost
 Ad D)
 -Število promocijskih prireditev,
 -Število podeljenih priznanj,
 -Število medijskih dogodkov;
 Ad E)
 -Število subjektov,
 -Področja,
 -Povezanost s formalnim sistemom;

KAZALNIKI:

Število svetovalnih dogodkov na temo SNI v primerjavi s številom prebivalcev 25-64

VIRI PODATKOV:

Evidenca ACS – projekt ISIO

ELEMENTI:

E) Dostop do svetovanj, izobraževanju ter dejavnost ugotavljanja, vrednotenja znanja, pridobljenega iz izobraževanju

ATRIBUTI:

- število ljudi, ki so šli na preverjanja in potrjevanja znanja
- prehodnost v druge/izobraževanja in usposabljanja

KAZALNIKI:

Delež odraslih udeležencev, nadaljujejo izobraževanje

VIRI PODATKOV:

Nova longitudinalna raziskava spremljanje individualnega izbranega vzorca posameznikov

KONTEKST

Slika 3: MODEL 3. DEL

Podpora, viri in vrednotenje

PRILOGA 1

Ime raziskave: (Evropska) **Raziskava o izobraževanju odraslih (EU Adult Education Survey – EU AES)**

Obrazec: vprašalnik v pripravi

Način pridobivanja podatkov: osebni intervju

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
<p>Posameznik, gospodinjstva;</p> <p>Vzorec, stratificiran vsaj po spolu in starosti</p>	<p>A. POSAMEZNIK</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Demografski podatki</u> (starost, spol, nacionalnost/ državljanstvo/etnična pripadnost/stalno bivališče) ▪ <u>Izobrazbeni profil</u> <ul style="list-style-type: none"> - dosežena izobrazba (stopnja in področje izobraževanja in usposabljanja) ▪ <u>Socialni profil</u> <ul style="list-style-type: none"> - razmere v družini (delo, otroci, skrbstvo) - izobrazba staršev ▪ <u>Zdravstveno stanje</u> <ul style="list-style-type: none"> - posebne potrebe (fizične, mentalne) ▪ <u>Informacije, vezane na trg delovne sile</u> <ul style="list-style-type: none"> - zaposlitveni status (zaposlen, brezposeln, nedejaven, samozaposlen, prostovoljno delo) - trenutna/zadnja zaposlitev (tudi poklicna kategorija) - delodajalec/podjetje (NACE sektor, velikost) ▪ <u>Dohodek</u> ▪ <u>Lastna ocena doseženih spretnosti</u> <ul style="list-style-type: none"> - digitalna pismenost in poznavanje IKT, znanje tujih jezikov <p>B. UDELEŽBA V KULTURNO-DRUŽBENIH IN DRŽAVLJANSKIH AKTIVNOSTIH</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Število</u> (udeležba glede na sezname, ki jih je razvila Leadership Group iz statistike kulture) ▪ <u>Obseg</u> (čas, porabljen za kulturne aktivnosti glede na prej omenjene sezname) <p>C. UDELEŽBA IN DOSTOP</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Število</u> (udeležba - število dogodkov) ▪ <u>Obseg</u> (čas, porabljen za izobraževanje in učenje med delovnim časom ali izven njega) ▪ <u>Nezadovoljene potrebe</u> (zaznane osebne potrebe in interesi) ▪ <u>Dostop / ovire / enakost</u> <ul style="list-style-type: none"> - zaznane ovire za udeležbo - preglednost izobraževalne ponudbe (informacije ter svetovanje) <p>D. ZNAČILNOSTI POSAMEZNE UČNE AKTIVNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Vsebina</u> <ul style="list-style-type: none"> - vrsta učne aktivnosti, področje, namen/ cilj - vloga v nacionalnem izobraževalnem sistemu (za formalno izobraževanje) 	<p>Odrasli, 25 - 64 let</p>	<p><u>Petletna raziskava</u> po praviloma samostojna, la tudi povezana s ustreznimi nacionalnimi raziskavo</p> <p><u>Referenčno obdobje</u> predhodno leto</p> <p>(predlagano referenčno leto 2006, realna postopna vpetih letih 2005 do</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>Priznavanje učnih rezultatov</u> ▪ <u>Obseg</u> (trajanje) ▪ <u>Značilnosti ponudbe</u> (vrsta ponudnika/izvajalca) ▪ <u>Subjektivno ovrednotenje aktivnosti</u> <ul style="list-style-type: none"> - motivi (vezani na delo, družbo, osebni razvoj) - pričakovane koristi (vezane na delo, družbo, osebni razvoj) ▪ <u>Financiranje</u> (vir financiranja - javni, delodajalec, udeleženec sam) 		
--	--	--	--

PRILOGA 2

Ime raziskave: UOE (Unesco-OECD-Eurostat) zbirka podatkov

Obrazec: UOE vprašalnik za institucije in vpisni listi študentov

Način pridobivanja podatkov: anketiranje izobraževalnih institucij

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
Izobraževalne institucije Posamezniki - študenti	Zbirka zagotavlja podatke o: <ul style="list-style-type: none"> - številu udeležencev (starost, spol, državljanstvo) po stopnji in področju izobraževanja, poklicnem usposabljanju ali splošnem izobraževanju in po regiji; - številu vpisanih; - številu udeležencev, ki se v šolah učijo tujih jezikov; - številu učiteljev (starost, spol) glede na stopnjo izobraževanja; - izdatkih za izobraževanje. 	Vsi udeleženci	Letno zbiranje podatkov

PRILOGA 3

Ime raziskave: Statistično poročilo izvajalcev nadaljnega izobraževanja in usposabljanja

Obrazec: ŠOL-NAD

Način pridobivanja podatkov: anketiranje organizacij - izvajalcev nadaljnega izobraževanja

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
<p>Javni in zasebni izvajalci nadaljnega izobraževanja (ljudske univerze; specializirane organizacije za izobraževanje odraslih, tj. zavodi, družbe z omejeno odgovornostjo, samostojni podjetniki, itd.; enote za odrasle pri osnovnih, srednjih, višjih in visokih šolah; izobraževalni centri pri podjetjih, organizacijah in drugih poslovnih subjektih; avto šole, drugi izvajalci nadaljnega izobraževanja, tj. muzeji, galerije, splošnoizobraževalne in visokošolske knjižnice, specialne knjižnice, društva, zveze društev, zbornice itd.)</p> <p><u>Problem:</u> evidentiranje vseh izvajalcev nadaljnega izobraževanja, zlasti tistih, katerih primarna dejavnost ni izobraževanje (varstvo okolja, kmetijstvo, informacijska tehnologija ipd.) in njihovo motiviranje za sodelovanje v raziskavi;</p>	<p>Programi nadaljnega izobraževanja – javnoveljavni in programi brez javne veljave (brez jezikovnih programov):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ število vseh vključenih udeležencev (brez podatkov o starosti in spolu), ▪ številu udeležencev, ki so izobraževanje uspešno zaključili (po spolu in starosti) ▪ izobraževalno področje ▪ vrsta izobraževalnega programa (usposabljanje, spopolnjevanje za delo, splošno izobraževanje) ▪ število izpeljav programov ▪ trajanje programa v urah <p>Za jezikovne programe je vsebina nekoliko drugačna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ število vseh vključenih (brez podatkov o starosti in spolu), ▪ številu udeležencev, ki so izobraževanje uspešno zaključili (po spolu, starosti in doseženi izobrazbi) ▪ javna veljavnost programa ▪ vrsta jezikovnega programa ▪ število programov ▪ trajanje programa v urah ▪ število dejansko opravljenih ur <p><u>Problem:</u> razmejitev nadaljnega izobraževanja po namenu (splošno izobraževanje oziroma za potrebe dela)</p>	<p>Vsi udeleženci</p> <p><u>Problem:</u> strukturiranost po starostnih skupinah</p>	<p>Letna šolsko leto</p>

PRILOGA 4

Ime raziskave: **Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje zaposlenih v podjetjih in drugih organizacijah – poenotena mednarodna raziskava** (*Continuing Vocational Training Survey*) in **nacionalni dodatek**

Obrazec: ŠOL-ZAP in ŠOL-ZAP/1

Način pridobivanja podatkov: anketiranje podjetij

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
Podjetja in druge organizacije	<u>Mednarodni del:</u> podatki o podjetju, o politiki izobraževanja in usposabljanja v podjetju, o programih nadaljnega poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter udeležbi zaposlenih v teh programih (po starosti in spolu), o porabljenih urah za to izobraževanje, o izdatkih podjetij-delodajalcev, povezanih z izobraževanjem in usposabljanjem zaposlenih in razlogih za morebitno neizvajanje tega izobraževanja.	Zaposleni	Naj bi postala raziskava na v let, od leta 20 CVTS1 – 199 CVTS2 – 200 RS; CVTS3 – 200
Podjetja in druge organizacije	<u>Nacionalni del:</u> podatki tudi o programih usposabljanja in spopolnjevanja za zaposlene, ki jih lahko uvrstimo med splošno neformalno izobraževanje (število udeležencev po starosti in spolu). <u>Problem:</u> razmejitev nadaljnega izobraževanja in usposabljanja po namenu (izključno za potrebe dela oziroma za osebno rast, aktivno državljanstvo in podobno)	Zaposleni, tudi pripravniki, vajenci, učenci in študentje na obvezni delovni praksi	na 5 let

PRILOGA 5

Ime raziskave: **Anketa o delovni sili - ADS** (European Labour Force Survey – LFS)

Obrazec: ADS - 1

Način pridobivanja podatkov: telefonski intervju

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
<p>Posameznik, gospodinjstva</p> <p>Vzorec</p>	<p>Poleg podatkov o stanju in spremembah na trgu dela, velikosti, strukturi in značilnostih aktivnega in neaktivnega prebivalstva, anketa od leta 1992 naprej zajema tudi podatke o:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ doseženi stopnji izobrazbe, ▪ vključenosti v izobraževanje in usposabljanje, ▪ ravni in vrsti izobraževanja ter ▪ trajanju izobraževanja <p>V 2. četrletju 2003 je bil osnovnemu modulu o izobraževanju in usposabljanju dodan enkratni ad hoc modul o vseživljenjskem učenju. V njem so bili vprašanem o udeležbi dodana še vprašanja o metodah samostojnega učenja (tiskano gradivo, računalniško, spletno ipd.).</p>	<p>Delovno aktivni prebivalci in brezposelni</p>	<p>Četrletno; zajeto vključenost v izobraževanje zadnjih štirih let pred anketiranjem</p> <p>Za ad hoc modul je bilo referenčno obdobje zadnjih mesecev pred anketiranjem; rezultati bodo objavljeni v letu</p>

PRILOGA 6

Ime raziskave: Anketa o porabi časa (Time Use Survey)

Obrazec: anketni obrazec in dnevnik

Način pridobivanja podatkov: osebni intervju

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
Gospodinjstva Vzorec	Med drugim tudi poraba časa kot investicija v izobraževanje in učenje (v povezavi s socialno-ekonomskimi karakteristikami posameznika oziroma gospodinjstev) <u>Problem</u> : klasifikacija aktivnosti, uporabljena za to anketo, ne omogoča razmejevanja učnih aktivnosti	stari najmanj 10 let	

PRILOGA 7

Ime raziskave: **Anketa o porabi gospodinjstev** (Household Budget Survey)

Obrazec: anketni obrazec in dnevnik

Način pridobivanja podatkov: osebni intervju

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno obdobje
Gospodinjstva Vzorec	Med drugim tudi podatki o izdatkih posameznika oziroma gospodinjstva za izobraževanje in učenje (na primer plačilo tečajev, šolnine, nakup mesečne vozovnice za avtobus, vlak, plačilo za prehrano itd.) v povezavi s socialno-ekonomskimi karakteristikami	-	Referenčno obdobje zadnjih 12 mesecev

PRILOGA 8

Ime raziskave: **Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v RS 2002**

Obrazec:

Način pridobivanja podatkov: osebni intervju

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
Prebivalci, gospodinjstva, stanovanja	Demografski in socialni podatki, tudi podatki o izobrazbeni sestavi prebivalstva ter o tekočem izobraževanju in usposabljanju	Vsi	na 10 let

PRILOGA 9

Ime raziskave: Letno poročilo kulturnih domov in zavodov za kulturo ter drugih organizatorjev kulture

Obrazec: KU-DK

Način pridobivanja podatkov: osebni intervju

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/referenčno obdobje
Kulturni domovi, zavodi za kulturo (in izobraževanje), centri za kulturo, festivali ter drugi organizatorji kulturne dejavnosti, ki so opravljali v kulturni sezoni kulturno-umetniško, vzgojno-izobraževalno ali kongresno dejavnost.	Z raziskavo se zajamejo podatki o: <ul style="list-style-type: none"> ▪ številu seminarjev, tečajev, predavanj pri posamezni vzgojno izobraževalni dejavnosti, ▪ številu udeležencev, tudi po spolu. 	Obiskovalci (odrasli*, predšolski in šolski otroci ter srednješolci)	Letno

*S podatkom pod oznako »odrasli« je sicer mogoče oceniti vključenost odraslega prebivalstva, ne pa tudi vključenost po spolu in starosti.

PRILOGA 10

Ime raziskave: Statistično poročilo muzejev in muzejskih zbirk

Obrazec: KZ-MZ

Način pridobivanja podatkov: anketa

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnos raziskave/ referenčno obdobje
Muzeji in muzejske zbirke	Spremlja se: <ul style="list-style-type: none"> • število strokovnih vodstev po razstavi, • število predavanj, avdiovizualnih in drugih prireditev, • število opravljenih učnih ur za šole in delavnice, • številu vseh obiskovalcev predavanj in prireditev. 	Obiskovalci*	Na 3 leta

*V raziskavi ni opredeljeno število odraslih obiskovalcev, spol in starost.

PRILOGA 11

Ime raziskave: **Statistični vprašalnik o uporabnikih socialno-varstvenih storitev in denarnih dajatev centrov za socialno delo**

Obrazec: **SOC- CSD**

Način pridobivanja podatkov: anketa

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnos raziskave/ referenčno obdobje
Centri za socialno delo	Spremlja se: <ul style="list-style-type: none"> ▪ številu dejavnosti, ki jih organizirajo, • številu udeležencev		Letno

PRILOGA 12

Ime raziskave: Pregled izobraževanja odraslih v Sloveniji

Obrazec: Podatki o izvajalcu, Podatki o programu izobraževanja

Način pridobivanja podatkov: anketa

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
Izvajalci izobraževanja odraslih v Sloveniji	<p><u>O izobraževalni ustanovi:</u> naziv, naslov, kraj, telefon, telefaks, elektronska pošta, internetni naslov, vodilna in kontaktna oseba, regija in občina kraja sedeža izvajalca ter vrsta ustanove.</p> <p><u>O izobraževalnem programu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ javna veljavnost programa, ▪ vrsta programa (formalno izobraževanje, usposabljanje za delo, splošno izobraževanje), ▪ trajanje izobraževalnega programa (v letnikih za formalno izob. in v urah za usposabljanje, spopolnjevanje in splošno izobraževanje), ▪ kraj izvajanja programa, ▪ pogoji za vključitev v program, ▪ vsebine in cilji programa ter komu je namenjen. <p>Na podlagi zbranih podatkov se opravi analizo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ število vseh izvajalcev, ▪ število izvajalcev po občinah in regijah, ▪ število prebivalcev starih 15 let in več na posameznega izvajalca po regijah, ▪ vrsta izobraževalnih ustanov, ▪ število vseh programov izobraževanja, ▪ število programov po občinah in regijah, ▪ število prebivalcev starih 15 let in več na posamezni izobraževalni program po regijah, ▪ vrste izobraževalnih programov, ▪ področje izobraževalnih vsebin. 	-	Letno - šolsko

PRILOGA 13

Ime raziskave: Študijski krožki in Bralni študijski krožki - evalvacija projekta

Obrazec: Prijava študijskega krožka (obrazca ACSŠK/1 in ACSŠKBMK/1) in Poročilo o delu študijskega krožka (obrazca ACSŠK/8 in ACSŠKBMK/8 s prilogami).

Način pridobivanja podatkov: anketa

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
Izvajalci študijskih krožkov	<p>Spremljajo se podatki o:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ poteku študijskega krožka (naziv krožka, kraj in občina izvajanja, datum začetka in prenehanja, število izvedenih ur, prostor/ustanova, kjer je študijski krožek potekal); ▪ mentorju in sodelavcih (ime in priimek, spol, starost, izobrazba, zaposlitveni status, zunanji 		Letno

	<p>sodelavci (nečlani študijskega krožka) ter vrsta njihovega sodelovanja;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ članih krožka (število članov ob začetku in koncu delovanja študijskega krožka, moški po izobrazbi in zaposlitvenem statusu, ženske po izobrazbi in zaposlitvenem statusu, člani krožka po starosti in spolu); ▪ načrtovanju študijskega krožka (način zbiranja članov krožka in morebitno nadaljnje srečevanje članov); ▪ delu študijskega krožka (realizacija ciljev iz programa študijskega krožka, obisk drugih institucij, uporabljeni viri znanja, medijsko poročanje o delu študijskega krožka, javne predstavitve dela študijskega krožka, dosežki); ▪ stroškov pri izvedbi krožka (plačilo mentorjem, materialni stroški, organizacijski stroški, drugi stroški). <p>V evalvaciji projekta se analizira:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ razvoj študijskih krožkov (razvoj števila krožkov in razvoj vsebin), ▪ kakovost študijskih krožkov, ▪ matične organizacije po vrsti in regionalni pripadnosti, ▪ razvoj osebja za vodenje študijskih krožkov (spremljanje izobraževalne dejavnosti Andragoškega centra Slovenije), število usposobljenih in delujočih mentorjev, število udeležencev dopolnilnega usposabljanja, ▪ udeleženci krožkov (po starosti, po izobrazbi, spolu, po zaposlitvenem statusu), ▪ financiranje študijskih krožkov, ▪ učinke študijskih krožkov. 		
--	---	--	--

PRILOGA 14

Ime raziskave: Teden vseživljenjskega učenja (TVU) - evalvacija projekta

Obrazec: Anketa o izpeljanih dejavnostih TVU, Anketa o projektu TVU, Vprašalnik za udeležence TVU (od 2003 naprej)

Način pridobivanja podatkov: anketa

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/referenčno o
<p><u>Institucija:</u> izvajalci in koordinatorji TVU <u>Posamezniki:</u> udeleženci</p>	<p>Zbirajo se podatki o:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ izvajalcih prireditvev (skupno število, po regijah, občinah, vrsti organizacije; mnenja o različnih vidikih TVU), ▪ prireditvah (skupno število, po regijah, občinah, vrsti prireditve, vsebinah), ▪ medijski podpori (skupno število, po regijah, po vrstah medijev) ▪ udeležencih (skupno število, po regijah, občinah; osebni podatki in mnenja o različnih vidikih TVU in obiskane prireditve). <p>Poleg količinskih kazalnikov pa analiza daje tudi kakovostne kazalnike, ki zadevajo oblike in vsebine partnerstev, vzpostavljenih za TVU in za širjenje kulture vseživljenjskega učenja, podporo vlade in lokalne uprave, mnenja udeležencev in podobno.</p>	-	Letno

PRILOGA 15

Ime raziskave: Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM) - evalvacija projekta

Obrazec: Vprašalnik za udeležence in udeleženke ob izteku PUM, Opomnik k razgovoru z mentorji ob izteku programa, Opomnik k razgovoru z vodstvom izvajalske organizacije ob izteku šolskega leta ter mesečna in zaključna poročila izvajalskih organizacij, načrt učnih projektov ter osebne liste udeležencev

Način pridobivanja podatkov: anketa

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
<p><u>Institucija:</u> izvajalska organizacija PUM <u>Posamezniki:</u> mentorji programa PUM, udeleženci</p>	<p>Spremljajo se podatki o:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacijah, ki izvajajo PUM, ▪ mentorjih PUM po spolu za posamezno izvajalsko organizacijo, ▪ številu udeležencev po spolu za posamezno izvajalsko organizacijo, ▪ številu udeležencev po starosti za posamezno izvajalsko organizacijo, ▪ številu udeležencev, ki so program zapustili pred zaključkom, ▪ razlogih za prenehanje izobraževanja, ▪ številu vseh udeležencev, številu izstopov in številu na novo vpisanih po posameznih mesecih, ▪ številu udeležencev po končanih letih šolanja in vrsti šole. <p>Evalvacija programa PUM zajema tudi analizo projektne dela, in sicer se analizira vse štiri oblike projektne dela (individualni učni proces, izbirno projektno delo, produkcijsko projektno delo, interesne dejavnosti), analizirajo se tudi animacijske dejavnosti.</p>	-	Letno

PRILOGA 16

Ime raziskave: **Borza znanja - evalvacija projekta**

Obrazec:

Način pridobivanja podatkov: anketa

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
Borze znanja	Posamezne borze znanja letno spremljajo naslednje podatke: <ul style="list-style-type: none"> ▪ število članov (spol, starost, kraj bivanja, regija, zaposlitveni status, stopnja izobrazbe, smer oziroma področje študija); spremljajo tudi podatke, kje so člani izvedeli za borzo znanja, ▪ število povezav, ▪ število učnih del (od tega posebej število ponudb in posebej število povpraševanj), ▪ število učnih del po posameznih področjih povpraševanja in področjih ponudbe. 	-	Letno

PRILOGA 17

Ime raziskave: **Izobraževalna dejavnost ACS**

Obrazec: -

Način pridobivanja podatkov: -

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
Udeleženci izobraževalne dejavnosti ACS	<p>Spremlja se:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ število vključenih v izobraževanje in usposabljanje, ▪ število programov in modulov, ▪ število strokovnih srečanj in prireditev. <p>Na ravni udeleženca izobraževanja se spremljajo podatki o:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ spolu udeleženca, ▪ starosti udeleženca, ▪ vrsti in stopnji izobrazbe, ▪ delu, ki ga udeleženec opravlja, ▪ pedagoško-andragoških izkušnjah udeleženca, ▪ izkušnjah na področju izobraževanja odraslih. 	Učitelji v izobraževalni skupini odraslih	Redno

PRILOGA 18

Ime raziskave: **Univerze za tretje življenjsko obdobje**

Obrazec: -

Način pridobivanja podatkov: anketa

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
Univerze za tretje življenjsko obdobje	Za posamezno šolsko leto spremljajo te podatke: <ul style="list-style-type: none"> ▪ število udeležencev izobraževanj, ▪ spol, starost, izobrazbo in poklic udeležencev, ▪ število študijskih skupin za posamezno študijsko področje, ▪ število mentorjev študijskih skupin, ▪ število vključenih udeležencev v posamezne sklope študijskih področij (družboslovno-humanistično, jezikovno, izrazno-umetniško, ostala področja). 	starejši odrasli	letno

PRILOGA 19

Ime raziskave: Udeležba prebivalcev Slovenije v izobraževanju odraslih

Obrazec: Pismenost odraslih in udeležba v izobraževanju

Način pridobivanja podatkov: anketa

Vir podatkov	Vsebina spremljanja	Ciljna/e skupina/e	Periodičnost raziskave/ referenčno o
Posamezniki (vzorec)	<p>Osnovni vprašalnik je zajemal devet različnih sklopov vprašanj, in sicer o splošnih podatkih anketiranca, podatkih o jeziku, starših, delu, branju in pisanju, izobraževanju, pismenosti v družini ter gospodinjstvu. Sklop vprašanj o izobraževanju se je nanašal na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vsebino in obliko izobraževanja, ▪ financiranje, ▪ namen izobraževanja, ▪ izvajalca izobraževanja, ▪ ustanovo, v kateri je potekalo izobraževanje, ▪ trajanje izobraževanja (v tednih, dnevih, urah), ▪ razloge za izobraževanje, ▪ uporabo znanja in spretnosti za delo, ▪ način izpeljave programa. <p>V raziskavi so bila zajeta tudi vprašanja, ki so se nanašala na pomoč pri učenju, način učenja, čas učenja ter na aspiracije odraslih po izobraževanju in učenju v prihodnosti.</p>	Odrasli, stari 16 do 64 let	leto 1998